

HECE TAŞLARI

aylık şiir dergisi

◆ Mustafa Sade

◆ Adem Konan

◆ Mustafa Doğan

◆ Mustafa Işık

◆ Hüseyin Sönmezler

◆ Mehmet Rayman

◆ Mustafa Berçin

◆ Dr. Turgut Günay

◆ Erdal Noyan

◆ İlahə İmamova

◆ Habil Yaşar

◆ Ali İhsan Kekeç

◆ Lütfü Kılıç

◆ Yaşar Özden

◆ Tayyib Atmaca

◆ Ahmet Süreyya Durna

◆ Necibe Taşkın Çetinkaya

Camdan Bakmayalım Birbirimize

Gözlerini gözlerimden kaçırma, camdan bakmayalım birbirimize, gözlükleri bir kenara koyalım, ben elif diyeyim be'yi sen söyle, kelimeler dilimizi yormasın, yetmemiş sözlerle cümleler kurup, mevzuyu boş yere dağıtmayalım, aklımıza hesap kitap gelmesin, can diyende canda çiçekler açsın, pencereden bahar girsin içeri, şen şakrak olalım çocuklar gibi, bayram coşkusuyla geçsin günümüz.

Susarak da konuşacak çok şey var, sancı diner yaşlanınca kalp kalbe, gözgöze değince sözler tutuşur, ondördüne girer insanın ruhu, senlik benlik putlarını yıkarız, nerede kanayan bir yara görsek, önce avcumuzdan öncü kuşları, uçuruz peşinden biz de gideriz, birlikte yekinir erdemlerimiz, sevincimiz dalga dalga yayılır, üzüntümüz uçar karlı dağlara, hayata yeniden merhaba deriz.

Mesafeler uzak yakın farketmez, gönül kalk gidelim derse gidilir, zamanlar mekanlar kalkar aradan, gözünü yumarsın o sana gelir, gönlünü kaparsın o senden gider, canına bir ateş düşer o gelir, onun yüreğinde bir deprem olur, bahaneler üretmeden koşarsın, aklının yanında gölgesi olmaz, canını dişine takma sırası, onda mıydı bende miydi demeden, kalbinin hükmüne tabi olursun.

Yüreğini gözcü koysan yollara, sen onu beklerken o yola düşer, yaraların sızısını soyunur, dudakların yemlik toplar kuşlara, gazze'de kaşgar' açe'de zulüm, aç karnına yüreğine oturur, elinle dilinle gücün yetmese, yağmur kuşlarından ordu kurarsın, onun kanı sende kaynar sen onda, kardeş çamurumuz tekrar karılır, amerika gider hülagû gibi, insan damarımız bir sürgün verir, goluta'da gargat arar yahudi.

Tayyib Atmaca

hece taşları ◆ aylık şiir dergisi ◆ **yayın yönetmeni** ◆ tayyib atmaca
son okuma ◆ metin özarslan ◆ **kapak fotoğrafı** ◆ Mübin Çetin Dağhan
haydar bey mh. 32077 sk. armada 2 d 6 onikişubat kahramanmaraş
0535 391 92 50 ◆ hecetaslaridergisi@gmail.com
50. sayı 15 nisan 2019 ◆ issn 2149-4509. (e-dergi)

Kâfir

◆ Mustafa Sade

Ne anlatsam, benim dünyâm yıkık bir hânedir kâfir.
Gidenler gitti, arдын gam, ömür bîgânedir kâfir.

Kader bildim, boyun büktüm, yıkılmaz dağ idim çöktüm
Sinemden lav edip döktüm, gönül mestânedir kâfir.

Başım hicranla dolmuşken, keder hülyâmı yolmuşken
Yeisler karga olmuşken umut bir dânedir kâfir.

Visâlin nefsi gemlerken, hayâlin bağı demlerken,
Muhabbet gamla damlarken, kinin peymânedir kâfir.

Dışım kahrınla kahrolmuş, bağım kor, güllerim solmuş
Dikenler kaplı bir yolmuş içim vîrânedir kâfir.

Ki ben zannetmişim gülden, zehir damlattı kâhkülden
Yeter dur, parçalandım ben okun kaç tânedir kâfir.

Nasıl olsun helal hakkım, kızıl kan oldu âfâkım
Perîşan şimdi idrâkım, akıl dîvânedir kâfir.

Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün / Mefâ'ilün

• — — — / • — — — / • — — — / • — — —

Şiir ve Gelenek Üzerine Konuşmalar/yirmiiki

◆ Adem Konan

Konuşturan: Tayyib Atmaca

Kahramanmaraş'ın coğrafya olarak içinde, iklim olarak dışında kalan, geleneksel şiir ve âşık edebiyatının canlı olarak yaşatıldığı Afşin toprağına düştü göbek bağımız. Biraz çocukluk günlerinize gidelim. Şiir yüreğinizde ne zaman kanamaya başladı?

Her şeyin hayal-meyal hatırladığı o çocukluk yıllarında, şiirin bizi ne zaman sarıp-sarmaladığını; yazma ya da söyleme arzusunun içimizde ne zaman mayalandığını kesin bir 'zaman' olarak tespit edebilmemiz neredeyse imkânsız. Çünkü o dönemler, şâir için bir 'mayalanma' dönemidir.

Fakat çoğu zaman âşıklar, şâirler, belli bir yaştan sonra yeniden o çocukluk günlerine dönerek, hatıralarının arasından, kendilerince önemli buldukları bir veya birkaç olayı 'şiir söylemeye' sebep olarak görür ve gösterirler. Bunun en yaygın örneği ise, âşıkların 'bâde içmesi'dir. Ben 'bâdeli âşık' değilim. Öyle bir 'bâde' içseydim herhalde şiir yazmaya da gerek duymazdım.

Çocukluğumu hekât/hikâyat/lar, türküler, masallarla karışık yaşadım. Ama o çocukluk günlerimin 'türkü yanı' hep ağır bastı.

Bizim oralarda, o zamanlar 'şiir söylemek ya da yazmak' diye yalın bir biçim yoktu. Deyişet, Karacoğlan çığırmaq, türkü çığırmaq, Dadaloğlu söylemek, Köroğlu söylemek, gelin ağlatmaq, ağıt yakmaq gibi fonksiyonel formlara bürünmüş şekliyle vardı şiir. Yani hayatımızın 'içinde'ydi. Bu sebeple ben şiiri 'hayatımızın içindeki hâliyle' tanıdım.

Bende 'söyleme hevesi' ilkökul yıllarında doğdu, ortaokulda somutlaşmaya başladı.

O zaman ortaokul yıllarınızdan beriye doğru gelelim; Derdiçok, Hayati Vasfi Taşyürek, Hacı Yener, Mahzuni Şerif ve halen bir ulu çınar gibi zamana direnen amcamız Osman Konak ya da bunların haricinde gönlünüze şiir tohumları ekenler oldu mu?

Sizin bu saydıklarınızın yanına, büyük amcam Hâfız Rahmi (Konan), Kul Hamid, Çıtak Ahmet, Abdurrahim Karakoç ve Âşık Mes'ûli Kadir'i de eklemek isterim. Bazılarını şahsen tanıyıp dinlediğim, bazılarını çevremizde söylenen şiir ve türküleriyle tanıdığım bu isimler dışında, radyomuz, zengin bir plaklığımız ve teyp kasetlerimiz vardı ve ben o yıllarda radyo sanatçılarının ve plak ya da kaset çıkarmış olan âşıkların birçoğunu dinleme imkânına sahip oldum.

Gönül toprağına ilk tohumları atan bu şairler ve âşıklar oldu o zaman. Yine o yıllara dönelim. "Ben de onlar gibi şiir yazacağım" demişsiniz mutlaka. Gelenekten beslendiniz, hece şiirler yazdınız ama "hece şiirinde söylenen söylenmiştir" diye düşündüğünüzden mi hece şiirine mesafeli duruyorsunuz?

Evet, şiirle ilk tanışmamı bu isimlere borçluyum. Hepsinden farklı derecelerde etkileniyordum. 'Onlar gibi söylemek'ten öte; bazılarını dinlerken 'beraber söylemek'ten kendimi alamıyordum. Yani onlarla 'aynileşmek'ten söz ediyorum. Hatta o yıllarda Kul Hamid'in bir kaseti vardı, yazdığım şiirlerden ona özenerek bir kaset de ben doldurmuştum.

Hece şiirine hiçbir zaman uzak olmadım. Hâlâ hece şiirler yazmakta ve bunları müstear isimle yayınlamaktayım. Benim gibi, yukarıda isimlerini zikrettiğimiz âşık ve şâirlerin bulunduğu kültür coğrafyasında yetişenlerin hece şiirinden kopması mümkün olmaz diye düşünüyorum. O şiir disiplini sizin ruhunuza işlemişse sizi asla terk etmez.

Ben şiiri genellikle hece ya da serbest vezinle yazmaktayım. Bu iki söyleyiş biçimi benim açımdan bir zıtlık oluşturmuyor. Diğer şiir formlarına biraz uzağım ve daha çok okuyucu olarak âşınayım. Serbest formda yazdığım şiirler de hece şiirinden uzak değil, onun sesi tüm şiirlerimde vardır.

Hece ya da diğer biçimler sadece biçimdir. Asıl olan şiirin kendisi. Şiir çoğu zaman bende biçimiyle beraber doğar. Serbest ya da hece olmasına takılmam.

Aslında bu 'hece şiir-serbest şiir' tartışması, bildiğiniz gibi, bizim edebiyatımızda 19. Yüzyılın sonlarında başlamış ve bu konuda çok şey yazılıp söylenmiştir. Bunları hatırlamak yeterli...

Benim bu konudaki düşüncem; serbest şiir, söyleyiş bakımından yeni imkânlar sunmaktadır. Şiirdeki her duygu ve düşünceyi 'bir kalıba uydurarak söylemek' çoğu zaman 'söylenecek olanıdan fedâkârlık yapmaya zorlar şâiri... Şâir, bazı şiirlerinde sözden tâviz vermek istemiyorsa bu imkândan yararlanabilir. Ben de çoğu zaman bu imkânı kullanmaktayım.

Hece şiiri bir damadın takım elbisesi gibi her tarafı birbiriyle uyumlu. Bu aynı zamanda bir düzen, disiplin... Bu uyum ve disiplini bilen şairler hangi tür şiir yazarsa yazsın yazdıkları şiir oluyor. Evet, şiiri bir kalıba hapsedemeyelim ama şiirin de insana dokunan bir yanı olsun. Şair biraz da yaşadığı hayatı mı yazıyor, manası çok zaman şairin karnında saklı şiir, okura nasıl dokunur? Ya da konuyu biraz daha açalım, bir şair olarak okuduğumda hiç bir şey anlamadığım bir şiirden şair olmayan biraz şiiri seven ne anlayacak? Siz pencerenzden bakınca nasıl görüyorsunuz?

‘Uyumlu’ kelimesiyle ifade ettiğiniz tanımlamanın üzerinde durulması gerekir diye düşünüyorum. Bu tanımlama doğrudan bizim ‘şiir zevkimizle’ ilgili. Binlerce yıldır işlenerek bize kadar gelen; çeşitlilik, ifade zenginliği, incelik ve zarafet kazanan şiirimizin ana damarı hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerdir. Bizim şiir zevkimizi binlerce yıldan beri bu şiirler oluşturmuştur. Bu sebepten hece ölçüsüyle yazılan şiirler bize her zaman ‘takım elbise gibi uyumlu’ gelmektedir, başka biçimlerde yazılanlarda bu ‘uyumluluğu’ ya da âhengi bulamamaktayız. Yani biz şiiri hep ‘hece ölçüsü’ kıyafetiyle tanıdık, başka bir kıyafetle karşımıza çıkınca şaşırıyoruz, tanıyamıyoruz onu.

Bu tespiti yaptıktan sonra gelelim “Bu uyum ve disiplini bilen şairler hangi tür şiir yazarsa yazsın yazdıkları şiir oluyor” sözünüze. Ben bu sözü şöyle anlıyorum: şiir geleneğimizin içinden gelen, hece şiirdeki derinliği ve âhengi tanımış ve bu şiir zevkiyle yetişmiş şâirler ‘savrulamaz’lar. Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun deyişiyle, “Şairim/ Zifiri karanlıkta gelse şiirin hası/ Ayak sesinden tanırım/ Nerede bir köy türküsü duysam/ Şairliğimden utanırım” duygusuna ulaşmışlardır çünkü.

Şiirin biçimiyle, ‘insana dokunan yanı’nın ilişkisi var ama günümüz şiirinde neredeyse göz ardı edilebilecek kadar azdır. Biraz önce örneğini verdiğim dizeler de insana dokunuyor ama Bedri Rahmi’nin bu şiiri ‘serbest ölçü’ ile yazılmıştır.

Belki şu düşüncemi baştan söylemem gerekirdi; günümüz şiirinin içinde bulunduğu açmazlar öyle derin ve karmaşık ki, şekil problemi bunların yanında neredeyse göz ardı edilebilecek kadar önemsizdir. Sizin, ‘şiirin de insana dokunan bir yanı olsun’ ve ‘mânâsı şâirin karnında saklı’ diye dikkat çektiğiniz açmazların altında yatan sorunlar çok daha büyük ve sadece şiirin yapısına ilişkin sorunlar değil. Bu sorunların kaynağı bizzat hayatımızın kendisi... Yani sosyal ve siyasal olaylar, kültürel parçalanmışlık, beslendiğimiz zihinsel kaynaklar, insani ilişkilerimiz, okuma-yazma çabamız. Bütün bunlar yaşadığımız hayatın tüm alanlarını etkilediği gibi kültür hayatımızı, bir birey olarak şâiri ve şiirimizi de derinden etkilemektedir. Hayatın tüm alanlarında bir iyileşme ve gelişme sağlanırsa, kültürel gelişmeye de bağlı olarak bu gün içinden çıkılmaz zannettiğimiz şiire ilişkin sorunların birçoğu ortadan kalkar. Günümüzde şiirin anlaşılmazlığı’nın, şâirin egosantrizmi ve şiirin yapısıyla olduğu kadar biraz önce saydığım nedenlerle de ilgisi var. Bu yüzden şiirde savruluşumuz devam ediyor.

“Şiirin anlaşılmazlığı”nın diğer bir yanı ise şiirin yapısıyla ilgilidir. Şiir, söz sanatları içinde anlamla ilişkisi en zayıf olanıdır. Şiir bir anlamı aktarma işi değil; anlamı îmâ etme, ihsas etme işidir. Daha anlaşılır söylemek gerekirse, şiir bir anlamı üstü örtülü şekilde dile getirir ya da hissettirir. Şiirin asıl hedefi anlamı aktarmak değil, ona dayanarak yine onu hissettirmek, onu üstü kapalı bir şekilde anlatmaktır. Yunus Emre’nin “Çıktım erik dalına/ Anda yedim üzümü/ Bostan ıssı kakıyıp/ Der ne yersin kozumu” ya da Abdurrahim Karakoç ağabeyin “Çelik testereyle kestim suları/ Yıkadım duvara astım suları/ Düşümde düşüme girdim dün gece” şiirini ortalama okuyucunun kaçta kaç anlayabilir. Her iki şiirden de şerh etmeden yani açıklama ve yorum getirmeden anlam çıkaramayız.

Bu kadar konuşmama rağmen sanırım sizin ‘şiirin anlaşılmazlığı’ndan kastettiğiniz bunlar değil. Evet, bu saydıklarım da konuyla ilgili ama sizin söylemek istediğinizin, okuduğumuz şiiri ‘hissetmemizin’, ‘duymamızın’, ‘sezmemizin’ önündeki engeller olduğunu düşünüyorum. Bu engellerin başlıcaları, kültür hayatımızın kelimeler, kavramlar, mazmunlar, deyimler gibi ‘ortak değerler’ üretemez olmasıdır. Bir diğeri ise kültürel parçalanmışlıkta oluşan kültür adacıklarında farklı şiir zevklerinin gelişmesi ve bu çevreler arasında iletişimsizlik olmasıdır. Hepsini toparlayacak olursak; toplum yapımız homojen olmadığı gibi, kültürümüz ve buna bağlı olarak şiirimiz de artık homojen değil. Bizim gibi geleneksel şiir terbiyesiyle yetişmiş insanlar bunu bir ‘kaos ve karmaşa’ olarak tanımlıyor. Bu ihtimâli çok zayıf görmekle beraber, dilerim ki bize kaos ve karmaşa gibi görünen bu süreç şiirimizin kendini yenilemesi ve yeni bir şiir iklimine kavuşmasının işaretleri olsun.

Her sanatta, her meslekte olduğu gibi şiirde de bir usta çırak ilişkisi olmalı mı? Siz böyle bir gelişim sürecinden geçtiniz mi? Bu uzun talimden sonra artık kendi kendinize “yazdıklarım şiir” diye bir kanaate vardığınızda nasıl bir sorumluluk hissettiniz?

İzin verirseniz bu netâmeli sorunuza kısa cevaplar verdikten sonra, bu konudaki kişisel düşüncelerimi biraz daha ayrıntılı olarak açıklamak istiyorum. Şâirlik bir meslek ya da zanaatkârlık olmadığı için ‘usta-çırak’ ilişkisi olmaz. Buna bağlı olarak; çıraklık, kalfalık, ustalık gibi gelişme durakları da olmaz. Şâir şiire yeni başlarken de, daha sonraki zamanlarda da hep ‘etkilenme’ içindedir. Gelelim ‘tâlim’ konusuna; şâirin tâlimi bitmez. Şâir, ilk yazdığı şiirden son yazdıklarına kadar hepsine ‘yazdıklarım şiir’ diye bakar. Sorumluluğa gelince; bu şâirin şiire bakışı ya da başka bir deyişle poetikasıyla ilgili, kendi kendine yüklendiği bir görevdir. Bana göre asıl sorumluluk ‘şiirin hakkını vermek’tir.

Şimdi bu konularda düşüncelerimi biraz daha açıklamak istiyorum. Usta-çırak ilişkisi daha çok âşıklık geleneğimizde vardır. Âşıklığın ise en önemli unsurlarından biri ‘beceri’dir. Âşık bu beceriyi, usta olarak gördüğü âşığın saz çalma ve söyleme tekniğini ondan görerek ve bunu tâlim ederek kazanabilir. Ama şiirde böyle bir şey söz konusu değil. Şiire yeni başlayan bir şâir, herhangi iyi bir şâiri kendine örnek olarak alabilir, onun gibi şiir söyleme denemeleri yapabilir ama eninde sonunda kendi yolunu kendi bulmak zorundadır. Çünkü şiirin ‘öğrenilebilir yanı’ yok denecek kadar azdır ve bu da daha çok biçime ve tekniğe ilişkindir. Şiir ise bunları da içinde bulundurmasına rağmen, bunların üstünde ve daha ötesinde bir şeydir. Şâir, çeşitli şiir tekniklerini kullanma konusunda ustalaşabilir ama ben ‘şiirde ustalık’ olduğuna inanmıyorum. Eğer öyle olsaydı, günümüzde birçok kuruluşun yaptığı ‘şiir atölyeleri’, ‘şiir kursları’ iyi şâirler yetiştirirdi. Her şiir yeni bir keşiftir ve şâir, her şiirinde ‘acemi’dir. Keşfin ustalığı olmaz. Şâir, işi sâdece ustalıkla götürüyorsa orada şiir değil ustalık vardır.

Sizin usta-çırak ilişkisi diye adlandırdığınız süreç, aslında şâirin şiiri tanıma ve kendi şiirini arama ya da ‘şiirin ne olmadığını’ anlama sürecidir. Şâirin hem kendi toplumunun şiir geleneğini hem yaşadığı çağın şiirini iyi bilmesi bu arayış sürecini kısaltır ve şiirde kendi yolunu bulmasını kolaylaştırır.

İşte bu aşamada şâir, kendinden önce bu tecrübeleri yaşamış, şiir zevkine ve bilgisine inandığı bir şâirin rehberliğine ihtiyaç duyabilir. Bu bir mecburiyet değil tercihtir. Fakat bunu usta-çırak ilişkisi olarak tanımlamak üstünkörü bir tanımlama olur diye düşünüyorum. Çünkü şiir söylemek isteyen insanın önünde duran asıl hazine, kendinden önce ortaya konan ‘şiir birikimi’dir. Şâir bir başkasının rehberliğinden, bu hazineyi keşfetme, ona ulaşma ve onu değerlendirme konusunda faydalanabilir. Ben de bu anlamda Ali Akbaş’tan daima şükranla hatırlayacağım çok büyük bir destek ve yardım gördüm. Şiirin ne olduğunu bilmem ama ne olmadığını onunla tanıştıktan, uzun süre şiir sohbetleri yaptıktan sonra anladım. Ve şiirle ilgili kabullerim ve şiire bakışım önemli bir değişikliğe uğradı.

Şiirde, Ahilikte olduğu gibi, herhangi bir meslek kuruluşu ya da o mesleğin piri olarak kabul edilen biri tarafından şâire kuşak bağlama, icâzet verme, ruhsat verme ya da mesleğe kabul edilme gibi bir şey söz konusu olamaz. Ancak şiirlerinin başkaları tarafından beğenilmesi şâir için bir gösterge olabilir. Şâir iyi şiir söyleme olgunluğuna erişip erişmediğini hissedebilir ama bu da nihâyetinde sübjektiftir. Yâni şâirin kendisinin kendi hakkındaki kanaatidir. Ben şiirde ustalığa inanmıyorum.

Üstlendiğim sorumluluğa gelince; bu sorumluluğu şiir anlayışıma bağlı olarak kendi kendime üstlendiğimi yeniden hatırlatarak söylemeliyim ki, belli bir birikimden sonra artık kolay beğenmemeye, yazdıklarına eleştirel bir gözle de bakmaya ve söylediğim her kelimenin hesabını önce kendime karşı vermeye başladım. Daha önceleri başkalarının beğenisi de yazdıklarımı değerlendirme konusunda önem taşıırken sonraları kendi beğenilerim önem kazanmaya başladı. Şiirlerimi yayınlama konusunda aceleci davranmamaya ve bunu doğal olarak gördüğüm bir akışa bırakmanın daha uygun olacağını düşünmeye, bunların yanında bir de belki aşırı bir titizlik olarak görülebilecek kadar ‘sâkin yazmaya’ başladım. Şiirin aceleye gelir yanı yoktu.

Az yazan, çok okuyan ve aynı zamanda hayatın sonbaharını yaşayan bir şair olarak “Irmağın Yakarışı” isimli şiir kitabından başka yeni şiir kitaplarınız yayımlanmadı. Daha önce ifade ettiğiniz gibi şiiri tanıdıkça, beğeni kaliteniz yükseldikçe yazmak ve yayımlamak yerine biraz da şiiri içinizde mi yaşıyorsunuz?

Daha önce de belirttiğim gibi şiir yayınlama konusunda, kişisel kabullerime göre ‘acelecilik’ diye tarif ettiğim bir tavır içinde olmadım. Evet, Irmağın Yakarışı’ndan başka şiir kitabı yayınlamadım fakat şiir yazmaya ve bunları yeri geldikçe yayınlamaya devam ettim ve ediyorum. Şiir zevkinin gelişmesine bağlı olarak kolay beğenmemek ya da zor beğenmek yazma süreciyle ilgilidir, yayınlama ile bir ilgisi yok. Benim yayınlama konusundaki tavrım daha çok şuurlu bir tepkidir. Günümüzdeki yazı ve şiirin kullanım şekline bir itirazdır. Yazma konusunda değil ama yayınlama konusunda duyulan hevesi ‘acelecilik’ diye nitelendirmemde belki bu tepkinin de büyük payı var. Ayrıca, insan olarak içinde bulunduğum kültürel

çevre ile bir şâir olarak içinde bulunduğum dünya arasında büyük farklılıklar var. Bazen ölümlere türkü söylüyormuşum duygusuna kapılıyorum bu yüzden. Bu da yazdıklarımı yayınlama konusunda hevesimi törpülüyor. Bir başka önemli sebep de, yazının yayın mecralarında artık bir 'dolgu malzemesi' olarak kullanılmasına rıza gösteremeyişimdir. Her eli kalem tutan gibi ben de yazdıklarına değer veriyorum ama herhalde biraz fazla değer veriyor olmalıyım ki, sözlerimin böyle gelişigüzel kullanılmasına gönlüm razı olmuyor. Sizin gibi yazı ve söze değer verdiğine inandığım birkaç mecra dışında diğer dergi, gazete veya yayın organlarıyla ilişki kurmaktan da kaçınıyorum. Bu nedenlerden dolayı, sizin ifade ettiğiniz gibi 'şiiri içimde yaşamak' değil, 'şiirin içinde yaşamak' ve yazmakla yetiniyorum. Bir şâir için önemli ve vazgeçilmez olanın 'şiir' olduğunu, yazdıktan sonra nasıl olsa bir gün yayınlanacağını ya da kitaba dönüşeceğini düşünüyorum.

Herhalde Mehmet Gözükara ile bana güvenerek "bu arkadaşlar benden sonra da olsa şiirlerimi bir araya getirirler" diye içinden geçiriyorsan bir mahzuru yok. Ya ikimiz de erken göçersek ne olacak? Kaygılarınızı, sitemlerinizi elbette anlıyorum ama zaman çabuk geçiyor! Neyse herhalde zor sorular soruyorum. Tekrar memlekete dönelim: Uzun süre Elbistan'da yaşadınız, Ankara'ya gidip tekrar döndünüz. Biraz da Elbistan edebiyat mahfilini konuşalım. Cansız Ahmet Güllü, Seydahmet Kutuzman ve o kıraathane sohbetlerini hatırlamaya düşürelim mi?

Beni güldürdün sen de gülesin. Sizin gibi güzel insanlarla arkadaş olduğum için mutluyum. Sanırım iki kitap olacak kadar şiir var elimde. Hatta kitapların taslağı da hazır ama 'acelem' yok. Var sen kaygılan... Soruların zorluğu senden değil benden kaynaklanıyor. Sen sâdece bir dala dokunuyorsun ama bende bin dal ırgalanıyor...

1987 yılında öğretmen olarak atandığım memleketim Elbistan'da Hacı Ahmet Güllü (Cansız Hacı-Benim deyimimle Cansız Emmi-), Seydahmet Kutuzman, Avni Doğan, Arif Bilgin, Mustafa Atasayar, Mustafa Türk, Ahmet Kurnaz, Celâlettin Kurt, Hanifi Kara, Necip Olgun, Nezir Keven ve ilgili esnaf ve memur arkadaşların da katılımıyla adını Dergâh koyduğumuz çayevinde sizin de ifade ettiğiniz gibi bir 'mahfil' oluştu. Bu öyle tasarlanmış bir şekilde olmadı, kendiliğinden gelişti. Şiir, sanat, edebiyat zaman zaman siyâset sohbetlerimiz oldu. İş dışındaki tüm zamanlarımızı burada geçiriyorduk. Hiçbir planlama yapmadan isteyen yeni yazdığı bir şiiri ya da yazıyı okuyordu. Zaman zaman eleştiri yapıyordu. Fakat Dergâh'ın en güzel yanı, bizi bir arada tutan şiir ve sanat heyecanıydı. Siz de Sayın Bestami Yazgan ile misâfir geldiğinizde o heyecanı bizimle paylaşmıştınız.

Kendi adıma çok güzel ve hâlâ devam eden dostluklar edindim. Sizinle ortak dostumuz olan Cansız Emmi, Seydahmet Kutuzman ve çok genç yaşta rahmetli olan Nezir Keven'e Allah'tan rahmet diliyorum.

Elbistan'da Ankara ve İstanbul'daki edebiyat mahfillerini aratmayacak bahse konu bu "Dergâh'da Bestami ağabey ile birlikte yediğimiz el enselerin acısından o gece sabahı zor ettiğimizi elbette unutmuyorum. Yıllar sonra bile edebiyat sohbetlerinde sizlerin orada seviyeli sohbetler ve yapmış olduğunuz eleştirilerin ne kadar faydalı olduğunu anlatıyorum. Rahmetli Seydahmet Kutuzman ve Cansız Emmi olmasaydı bizi elense delisi edecektiniz! Neyse bu vesile ile yıllar öncesine gitmiş ve aramızdan ayrılanları rahmetle anmış olduk. Gelelim Elbistan'dan ayrılıp Ankara'ya taşındıktan sonraki yıllardaki maceralarınıza. Kanat, Araf, Sonduvar gibi dergilerin edebiyat dünyasına açılmasında öncülük ettiniz. Biraz da bunları konuşalım. Bu dergiler neden çıktı, neden kapandı?

Sevgili Tayyip kardeşim, benim dergi ve dergicilikle ilgili geçmişim üniversite öğrenciliğimle başlar. İzin verirsiniz, sohbetimizin sınırlarını da zorlamadan Ankara yıllarını biraz da geriden başlayarak kısaca özetleyerek anlatmaya çalışayım. Benim hayatımda kültür, sanat, edebiyat; lise yıllarında içinde bulunduğumuz siyasi çalkantıların da etkisiyle 'ideolojik mücadelemizin' bir parçasıydı. Çünkü yalnız şiir ve sanata değil hayatın tamamına o gözle bakıyorduk. Bu tür çalışmalarda bulunmamızın temel motivasyonu bu mücadeleydi. Lise yıllarında hep bu tür şiirler yazıyor; Abdurrahim Karakoç, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu, Abdulvahap Kocaman, Ozan Arif gibi bu mücadelenin bayraktarlığını yapan ozanları örnek alıyorduk. 1980 ihtilâli olduktan sonra tüm siyâsî partiler ve dernekler kapatıldı. Dergi ve gazeteler yayın hayatına devam ediyordu. Bizler de bu dergi, gazete ve yayınevlerini hem bir buluşma yeri hem de mücadelemizi devam ettirebileceğimiz bir merkez olarak görüyorduk. 1981 yılında Kahramanmaraş Endüstri Meslek Lisesi'ni bitirip üniversite öğrencisi olarak Ankara'ya geldiğimde bu vesileyle dergi ve dergicilikle tanıştım. Bu ortam beni sürekli okumaya; kültür, sanat, edebiyat, siyâset, toplum ve medeniyet meselelerini anlamaya sürüklüyordu. Bu vesileyle okumaya karşı müthiş bir açlık hissediyor, ne bulsam okuyordum. Doğuş Edebiyat ve Töre dergisi çıkıyordu, daha sonra Bizim Ocak dergisini çıkarmaya

başladık. Bu dergileri yaşatmayı, inandığımız değerleri ayakta ve diri tutmak olarak görüyor ve bu uğurda her türlü fedakârlığı gösteriyorduk.

Ankara'ya geldikten sonra liseden hocam ve hemşehrim olan Mustafa Kök ile mektuplaşıyorduk. Mustafa Hoca bir mektubunda, Ali Akbaş diye şâir bir arkadaşı ve aynı zamanda hemşehrimizin olduğunu, adresini de vererek gidip tanışmamı istiyordu. Gidip tanıştım. Ali Hoca Doğuş Edebiyat dergisini çıkarıyordu. Öğrenciliğimin ilk yıllarında Ali Hoca ile az görüşüyorduk ama sonraları daha sık görüşmeye ve başta şiir olmak üzere hemen her konuda uzun sohbetler yapmaya başladık. Bu sohbetler ve okumalarım neticesinde benim şiire bakışım değişti. Sanırım biraz da siyâsî keskinliklerin yumuşamasıyla beraber kültür, sanat, edebiyat ve buna bağlı olarak dergi ve dergiciliğe bakışım da değişti. Slogan dergiciliğini bir tarafa bırakıp 'bağırma'tan ziyâde 'konuşma'ya, 'kavgadan' ziyâde 'düşünme'ye yoğunlaştım. Bu değişimi benim gibi bir grup arkadaşım da yaşadı ve kendi kültür ve sanat anlayışımıza dayalı, estetik değeri ön planda olan yeni bir dergicilik anlayışına dönüştü. Bu ihtiyaca dayalı olarak yeni dergiler çıkarmaya başladık. Mehmet Şeker, Celâlettin Çevik, Atilla Bircan, Cemal Sayan'la çıkardığımız Erguvan dergisi bunun ilk denemesiydi. Yine aynı dönemde İbrahim Öküzücü (Atabey), Mümtaz Sarıççek, Mustafa Çetin ve Mehmet Şaban Şimşek Nilüfer dergisini çıkardılar. Ardından Bahaettin Karakoç Kahramanmaraş'tan bir grup arkadaşıyla Dolunay dergisini çıkardı. Bu derginin basımını Ankara'da yaptığı için, başta Ali Akbaş olmak üzere Adnan Adıvar Ünal, Bayram Bilge Tokel, Şükrü Karaca, Mehmet Şeker ve Cemal Sayan ile beraber bizler de her türlü katkıda bulduk. Daha sonra Türk Ocakları'nda İdâri Âmirlik yaptığım sırada Türk Yurdu dergisinin 1987'de yeniden çıkarılmasında her türlü görevi üstlendim.

Bu arada Elbistan'da göreve başladım ve 1991 yılında tekrar Ankara'ya geldikten sonra Ali Akbaş, Hüseyin Özbay, Lütfi Şehsuvaroğlu, Abdulkadir Hayber, Naci Bostancı, Kâmil Akarsu, Ali Fuat Bilkan ve Mustafa Tatçı başta olmak üzere geniş bir kadroyla Kanat Edebiyat'ı çıkardık. Ârâf dergisini Mehmet Can Doğan, Cengizhan Orakçı, Cemal Sayan ve Mehmet Fidancı ile beraber çıkardık. Yine Cemal Sayan, Mehmet Fidancı, Durdu Güneş, Celâlettin Çevik, Cengizhan Orakçı ve sonradan Mehmet Can Doğan'ın katılımıyla Sonduvar dergisini çıkardık. Gördüğünüz gibi dergicilik hayatımın epey uzun bir geçmişi ve inişli-çıkışlı bir seyri var. Bu üç dergiyi de, diğer arkadaşlarımızla birlikte o zaman ki sanat anlayışımıza uygun ve bu anlayış çerçevesinde bir edebî ve estetik heyecanla çıkardık. Bu dergiler kurumsal olarak yapılandırılmadıkları için yayın hayatları çok uzun sürmedi. Özellikle kıymeti ve varlık sebebi 'estetik değer' olan edebiyat dergilerinin kurumsal olanları hâric bizim toplumumuzda uzun süre yaşaması neredeyse imkânsız. Çoğunun ömrü, ülkemizde yüzlerce örneği bulunan diğer edebiyat dergileri gibi kısa sürdü ama bana önemli deneyimler kazandırdı. Siz de Güneysu ve Kırığı dergilerinde bu deneyimleri yaşadınız.

Şiirlerinle ilgili düşünce egzersizleri yaparken aklıma “Pencereler Uzaklara Açılır” Tercüman Gazetesinin şiir yarışmasında mansiyon ödülü alan şiirinizin geldi. Zannederseniz 1985 ya da 1986 yıllarında olmalıydı. Şiirin tamamını hatırlamıyorum ama üzerinden 34 yıl geçtiği halde şiirin başlığını hâlâ hafızamda saklamışım. Bu vesile ile seni sorunun arasında o günlere götürerek sohbetimizi renklendirelim istedim. Dergilerin mutfağında çalışmak biraz da yüzlerce şair/yazarla tanışmaya vesile olur. Bir telefon görüşmemizde “İrmaktaki çakıl taşları bile, yıllarca birbirine sürtünerek o parlak ve pürüzsüz güzelliğe ulaşır...” derken, şairin özgün sesini yakalaması için yüzlerce şiir, hikâyeye, roman okuduktan sonra yazdıkları bir şeye benzer mi demek istiyorsunuz? O zaman şöyle diyelim: Üniversite yıllarımız dâhil dergilerde sunduğunuz maddi manevi katkı size ne kattı, sizden neleri götürdü?

Tercüman gazetesi o zamanlar hem satış rakamları, hem bizim için ifâde ettiği anlam bakımından yayın hayatımızda en önemli günlük gazeteydi. Ben de tam hatırlayamıyorum ama gazete, 1985 ya da 1986 yılında bir şiir yarışması düzenledi. İlk serbest formda yazdığım iki şiiri gönderdim. Sanırım 'Yaralı Ay' isimli şiirle ön elemeyi geçtim, sizin de hatırladığınız gibi 'Pencereler Uzaklara Açılır' şiiriyle mansiyon aldım. Benim o günkü düşünceme göre; yarışmada dereceye girmekten çok, başta Ahmet Kabaklı Hoca olmak üzere edebiyatta yetkin bir heyet tarafından şiirlerimin değerlendirilecek olmasıydı.

'İrmaktaki çakıl taşları bile yıllarca birbirine sürtünerek o parlak ve pürüzsüz güzelliğe ulaşır...' derken dergilerin 'mahfil' olma özelliğini vurgulamak istemişim. Kültür, sanat ve edebiyatın, aynı zamanda edebiyatçının gelişmesi için en elverişli iklimi bu 'mahfil'ler hazırlar. Yüzlerce şâir, yazar, fikir adamı ve onların eserleriyle iç içe olmak bana 'kargadan başka kuş olduğunu' da öğretti. Bir gölde yüzerken denizlere açılıyorsunuz. Fikir ve sanatta, özeldede şiirde kendinizi yeniden inşâ etmenize, her şeyden önce yaşadığınız çağın ruhunu yakalamanıza katkıda bulunuyor. Kaldı ki bizim toplumumuzun edebî mirası-

nın önemli bir kısmı sözlü kültürle günümüze kadar gelmiştir. Dergilerin aynı zamanda sohbet ortamları olması da şâire bu bakımdan eşsiz bir imkân sunuyor. Bu bakımdan şâir, Türk şiirinin bu eşsiz hazinesine ve o yüksek şiir zevkine bu tür ortamlarda daha kolay ulaşabiliyor. Daha önce de söz ettiğim gibi, sizi ülkenin entelektüel birikimine ulaştırıyor. ‘Şâirin özgün sesini yakalaması’, sizin de dikkat çektiğiniz gibi bu birikime sahip olmasıyla mümkün. Cemil Meriç, dergiler için şöyle der; “Kitap fazla ciddî, gazete fazla sorumsuz. Dergi hür tefekkürün kalesi. Belki serseri ama taze ve sıcak bir tefekkür. Kitap, çok defa tek insanın eseri, tek düşüncenin yankısı; **dergi bir zekâlar topluluğunun** (Vurgu bana ait).”

Dergiler hem entelektüel açıdan, hem şâir olarak bizim nesil için ‘okul’du. Dergilerin hemen her kademisinde bulunmak sanat ve düşünce gelişimim açısından bana çok şey kazandırdı. Kültür ve medeniyet meselelerini, dili, dilin imkânlarını ve gelişmiş bir şiir zevkini dergilerle tanıdım. Ne getirip ne götürdüğünün derli toplu bir değerlendirmesini yapmadım ama ‘bir verdiğimize bin verdi’ demek mümkün.

Sohbet güzel gidiyor ama dergide şairlere ve başka yazılara da yer vermek adına son bir soru ile sohbeti sonlandıralım istiyorum. Günümüzde hemen hemen her gün şiir yarışmaları yapılıyor, yüzlerce dergi çıkıyor. Bir taraftan kendini yarışmaya hazırlayan şairler, diğer taraftan “benim de bir dergim olsun” düşüncesiyle çıkan dergiler çıkmaya başladı. İrtifa mı kaybediyoruz yoksa şiiri ve dergiyi ciddiye almıyor muyuz?

Şiir yarışmaları da dahil olmak üzere çeşitli sanat organizasyonları, kültür hayatımıza dikkate değer bir canlılık kazandırmasının yanında; sanatçıları teşvik etmek, onlara maddi destek sağlamak ve toplumda sanatsal duyarlılık oluşturmak bakımından önemli organizasyonlardır. Fakat günümüzde düzenlenen bu tür etkinliklerin büyük bir kısmı bu amaçlara hizmet etmek bir yana bir ‘okul müsâmeresi’ ciddiyetine bile sahip değil. Hatta hangi amaçla yapıldığını çoğunlukla yapanlar bile bilmiyordur. Benim de içinden geldiğim sağ kesim, elinde bulundurduğu maddi imkânları, genellikle sol kesimin kurumsallaştırdığı bir takım sanat faaliyetlerini taklit etmekte kullanıyor. Taklitçilik ruhumuza işlemiş. Fikir ve sanat hayatımız bir derinleşme, gelişme ve yenileşme çabası içinde değil. Burda da kolaycılığa kaçıyoruz. Günümüzde kültürel hizmeti; üniversiteler, kaymakamlıklar, belediyeler gibi çeşitli kuruluşların elde ettiği maddi kaynakları da kullanarak hikâye, resim, müzik ya da bir şiir yarışması düzenlemekten ibaret olarak görüyoruz. Bir de bu imkânlarla birkaç kitap ya da dergi çıkarınca dört başı ma’mûr bir kültür hayatımız oluyor. Çünkü kuruluşlarımız kınayı bol bulmuştur, biraz da kültür ve sanat hayatına sürmelidir ki bu yoksulluğumuzu örtsün. Ülke olarak üzerinde düşünülmüş, tartışılmış ve uygulamaya konulmuş bir kültür politikamız yok. Bizim kültür ve medeniyete bakışımız sadece maddi kalkınmayı sağlamakla sınırlı. Maddi zenginliğe ulaşıncı insana, hayata, sanata, kültüre ve medeniyete dair ne kadar problemimiz varsa hepsinin birden çözüleceğine inanıyoruz. Zihin ve gönül dünyamız suyu çekilmiş pınarlar gibi biz ‘görüntü’yle meşgulüz. Bizim için her şey görüntüden ibaret. Şiir de buna dâhil. Şahsiyet değil şahsılık, ferdiyet değil ferdilik peşindeyiz. Kültür ve medeniyete ait yüksek değerlere açılan tüm kapılarımızı sımsıkı kapattık, ışık sızılmıyor. İlimimiz ‘intihâl’den, sanatımız ‘taklit’ten öteye geçmiyor. Yarışmalarımız da ‘taklit’. Bu düşünce ve duygu yoksulluğu içinde elbette şâirlerin önemli bir kısmı ‘yarışmaya hazırlanır’, dergilerin çoğunluğu ‘benim de bir dergim olsun’ diye atılır yayın hayatına. Şiir işi şuur işidir. Biz şuuru-muzu kaybettikçe irtifa kazandığımızı inanıyoruz. Şiir ve dergiden önce biz kendimizi ciddiye almıyoruz çünkü ‘kendimiz yok’uz. Şahsiyet olmak bu bakımdan hayâtî bir meseledir. Fakat öyle bir ‘düzenek’ kurmuşuz ki toplum hayatına; bu düzeneğin ağzından giren ‘şahsiyet’ öbür tarafından katıksız bir ‘şahsiyetsizlik örneği’ olarak çıkıyor. Özellikle şâirin kendini bu ‘kişisizleştirme düzeneğinden’ koruyabilmesi için büyük bir dikkat ve şuurlu bir gayret göstermesi gerekiyor. Şâir bu dikkat ve gayreti gösteremezse birilerinin ‘yarıştırdığı’, birilerinin ‘okuşturduğu’ bir takım ucuzluklardan ve hep ‘birilerinin’ himâyesiyle bir yerlere tutunma çabasından öteye gidemez. Toparlayarak özetlemek gerekirse; şâir de her insan gibi ‘önce şahsiyet’ olmak zorunda. Şahsiyet teşekkül etmeden yazdıklarımızdan da, yayınladıklarımızdan da, yarışmalarımızdan da, dergilerimizden de hayırlı ve güzel sonuçlar elde edemeyiz. Kısaca şahsiyetsizlik elinin değdiği her işi ifsâd eder.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen Türk şiirinde sayıları az da olsa, kişiler ve çeşitli gruplar olarak şiiri ciddiye alan; insanın içini ferahlatan, yüz ağartan ve ortaya güzel eserler koyanlar var. Ben onlara bakarak umutlanıyor ama genel kültür ve sanat hayatımıza bakarak iç geçiriyorum. İnşallah üstümüze çöken bu karanlıktan sıyrılır ve yeni ufuklara doğru koşarız.

Kan/ar/ya

◆ Mustafa Doğan

Bahçedeki güllerle vedalaştım dün gece
Yaşamaktan yoruldum yemin olsun naz değil
Düğünlerini çözdü dilimdeki bilmece
Bu hicrana isyanım hâşâ itiraz değil
İmtihan dünyasıdır Hak kulunu sinar ya
Benim derdimi bilmez Lokman Hekim kanarya

Suretimdeki dağın heybeti yaralıdır
Rüzgârın saçlarını yamacıma sen getir
Ömür hüzzam faslında güftesi karalıdır
Bir hıçkırık busesi yüreğimi titretir
Dudağımdan dualar son arzuyu sunar ya
Sehpalar sır saklamaz çek ipimi kanarya

Yanmayı murat eden ateşi aşk saymaz mı?
Arzuhal sokağında umut kanımı döker
İnsan bunca yaşar da bir gün olsun aymaz mı?
Bir karınca misali susuz göle su çeker
Bahara küsmüş bağda tomurcuklar kanar ya
Çılgılığımıza çığ düştü gidiyorum kanarya

Kaderin köprüsüne infazımı bağladım
Aklımı aklamıyor cevapsız bin bir sual
Saklanıp gözlerimden gizli gizli ağladım
Sabır çekti sinemde içimdeki infial
Güneş gider ay gider gece göğe konar ya
Benim içimdeki ben beni bilmez kanarya

Sulara yön verirken, damlanın pusulası
Umutlar akıp gider bir melalin peşinden
Zehirli hançer gibi bu derdin heyulası
Kâbuslar inmek bilmez uykuların düşünden
Şahdamarım belki de bu/harımda yanar ya
Kılımı kıpırdatmam kır kalemi kanarya

Dünyanın Öteki Kapısı

◆ Mustafa Işık

çaldı ecel kapımı vakit gitme vaktidir
herkes yola revanken yanında ben kalaydım

kan gülleri takaydım leyla'nın gamzesine
hüznüne gül devşiren bir bahçıvan olaydım

olaydım ah olaydım çöle mecnun düşeydim
o yârin kakülünde sehere çiğ salaydım

kara kargalar için yarsaydım ya toprağı
ismail bıçağına bir koç da ben alaydım

**

boynumda siyah zülfün göğsümde ebabiller
aşkın bittiği kalpte cürmünle vurulaydım

sonunda unutsaydım hasretlik acısını
çileye, derde, hüzne goncaya açılıydım

vurduğunda hançeri toplansaydı bulutlar
tufan vakti dağlara sen diye sarılaydım

bir gizemli kelama sırlı kalemler salıp
yağmuru düşlerine inceden serpileydim

feleğin kör gözüne tutaydım aynaları
kaybolan yusuf diye kenan'a ben varaydım

damlada yağmur olup pak alnını öpeydin
buluttan kuşlarımı göğüne uçuraydın

olaydım yâr olaydım bağa bağban olaydım
cennetten gözlerinden bir elma koparaydım

sürç-i lisan edende affa mazhar olaydım
affetmeyeydin de kahrımdan boğulaydım.

Yabancı

Sürsem izini
Gitsem peşinden aynı sokaklara,
Sokaklar aynı;
İzlerin yabancı.

Yüreğime Serpilen Şiir

Nefes almak ne yüce bir ayrıcalık. Evren denilen kozmik saraya insan gömleğiyle girmek, Rahman'ın misafiri, En Sevgili'nin ümmeti olmak, ne büyük kazanç, ne büyük lütf.

İnsan gömleği bir ödül, bir ayrıcalık olmakla birlikte, ağır bir sorumluluğu da giydirir insana. Çünkü kainat ağacının en latif meyvesi olmak kolay değildir.

İnsan önce kendini tanımak, kendi ücretlerinde gezinmek zorundadır.

Boğulmuyor, yorulmuyorsa eğer, belki o zaman Evren denilen sonsuz büyüklükler denizinde kendisini hayrete düşüren yeni bulgular ve kozmik deliller bulabilir.

Hayatı yeniden yeniden keşfedebilir.

Elimden bir şey gelmez
Bir damla kalırım sahillerde,
Uğuldar deniz
Mavilerde ahenk bulur
Açılır yelkenlisi
Şiir.

Şiirin her bir sözcüğü metafizik bir duyuşa da kapı aralar, insanı madde boyutundan mana boyutuna hızla çeker. Çünkü insan manaya müştaktır. Manayı arar...

Şiir ikinci kez yaşamaktır acıyı
Şiir ikinci kez yaşamaktır
Şiir
Yaşamaktır.

O canlılığa akan bir kısa satır iken, düşünen kişiler için kalbin aydınlanmasına kadar uzanan bir deniz dalgasına dönüşür.

Çünkü o varsa yaşam var. Yaşam varsa insan var... Şiir her haliyle kendine aşık eder bizi...

Gül bahçelerinde gezinir şiir
Mavilerden his olur
Aynalarda akis

Şiir Kadar

Hangi ıslanmışlık
Şiir kadar ürpertir içimizi
Hangi sağanak çeker bizi kendi kıyısına
Sırılıklam
Şiir kadar
Kimyası müsait değil
Gider mavi umutlara
Dönesi değil

Şair aramızda ama şiir bu asra ait değil. Bilirim ki "Hayat şairi hep saf dışı bırakmak ister." Belki de şairin yeni ufuklara yol açması da bundandır.

Şiir bu asra ait değil
Kimyası müsait değil
Gider mavi umutlara
Dönesi değil

Deste Başı

◆ Mehmet Rayman

gönlümün tarlası aşkın baharı
yazımı güzümü bilemem gayrı
anamın babamın yükü pek ağır
parçalı bulutlu sevdim bozkırı

sıladan kaysamış bir demet acı
ekimden ekime yeşeren tarla
attığım bir avuç tohumla kalma
selam olsun deste başı geline

tekeri dönüyor meşeden mazi
kırmızı güllerin rengine vurgun
yanım yörem bir yaprak avazı
tanrım bana yazmış onca günahı

bildiğin sürece yürü yolları
varını yoğunu düşünme sakın
yemen ellerinden yitik mezarı
selam olsun deste başı geline

yerim yurdum kurgum gül üzerine
yarının sahibi bir köprü kurmuş
bu günü yarına taşımak için
selam olsun deste başı geline

Yok Sayılır

◆ Mustafa Berçin

Sözünün hacmi geniş
Darası yok sayılır.
Haramla Karun olsa
Parası yok sayılır.

“Gök çökse, yer delinse”
Dilim dilim dilinse
Allah için ölünse
Yarası yok sayılır.

Sevgiyi saygı besler
Sadakat onu süsler
Değilse bütün sesler
Narası yok sayılır.

Bozkır ‘bozkurt’suz olmaz
Türkmenler yurtsuz olmaz
Yiğide mal sorulmaz
Merası yok sayılır.

“Sözün bittiği yerde”
Minnet etmem namerde
Şerre aklı erer de
Çırası yok sayılır.

Günübirlik hazlarla
Yolunacak kazlarla
Mevâlî’nin yozlarla
Arası yok sayılır.

Folklorda Tenkidin Ölçüsü*

◆ Dr. Turgut Günay

Folklorla doğrudan doğruya ya da dolayısıyla ilgilenen herkesin kabul edeceği gibi, bu kurum yurdumuz çerçevesinde hiç bir ülkeye nasip olmayacak ölçüde; derin bir tarihî köke ve geniş bir yaşama alanına sahiptir. Bu daldaki araştırma ve incelemeler -ister amatörce, ister ilmi bir kimlik içerisinde olsun- çok eski sayılamayacak tarihlerden başlangıç bulduğu için, ancak küçücük bir kısmı biçilmiş olgun başaklı bir tarla gibi keskin ve hamarat tırpanlar beklemektedir. Bu engin tarlanın neresinden girilirse girilsin, bir elçini bir ambarlık bereket; sunacak ve insana doygunluğun, bengiliğin, iç zenginliğinin kolay kolay erişilmez hazzını, verecektir.

Konuyu, “teşbihte hata olmaz” atasözünün çemberinden çıkarıp benzetmelerin ırağında müşahhas bir biçimde ele almak gerekirse, Türk folklorunu ilgilendiren en basit bir pratik, en ucuz bir cönk bile kabarık sayfalı bir kitabı doldurabilecek ölçüde tahlile, tasnife ve yoruma hazır görünmektedir. Söz-gelişi, “Türk halk şiirinde demeli (münazara) konusuna yönelen bir araştırmacı, bu tarzdaki bütün örnekleri değerlendirmek istediği takdirde, bu konuyu bir makale çerçevesine sığdırmayacağını görecektir. Dedem Korkut Hikâyeleri’ni stilistik (üslûpbilim) açısından ele almak isteyen bir edebiyatçı, içinden kolaylıkla çıkamayacağı bir dil dağarcığının çalkantısında dayı evinin yağmalanması geleneğinin günümüzdeki ekonomik kavram ve prensiplerden nice farklı, nice üstün olduğunu anlayacaktır. Bunun gibi “Türk halk edebiyatında gerçekçilik”, “Türk halk edebiyatında gerçeküstücülük” gibi çağdaş edebî akımlara başlık olabilecek birbirine zıt konular bile bu alanda kariyer yapmak isteyenler için alabildiğine uzun bir malzeme zinciri görünüşündedir.

Folklor, bir bilim dalı; Türk folkloru da bu bilim dalının en zengin örneklerini veren bir kol olduğuna göre, her bilim dalı için gerekli olan tenkit, bu dal için de gerekli olacaktır. Şurası su götürmez bir gerçektir ki, herhangi bir konuda ortaya sürülen görüş, herhangi bir konuda yazılan kitap ya da makale doğru, eksiksiz olsaydı, bilimde ilerleme diye bir şeyden söz edilemezdi. Hele, konu folklor gibi kişilik görüşlere, kişilik yargılara yatkın bir sosyal bilim dalını ilgilendiriyorsa, tenkitler, düzeltmeler, eklemeler, çıkartmalar kendiliğinden yoğunluk kazanacak ve bu yöndeki çabalar Türk folklor incelemelerini, bugün için kopuk halkalar durumunda da olsa, yarın birleştirerek sağlam bir zincir durumuna getirecektir.

Ancak, sayfalarını folklorla açmış dergilerimizde tenkidin ön plana geçtiğini, subjektif bir kimliğe büründüğünü ve yapıcı olma niteliğini yitirerek âdeta ağız kavgası hâline dönüştüğünü görmek, Türk folkloruna gönül bağlayanları gerçekten endişeye sürüklemektedir.

Geçtiğimiz günlerde 58. sayısını yayınlayan ve büyük fedakârlıklarla Türk folkloruna hizmet eden Sivas Folkloru dergisinde, kendilerini değerli çalışmalarıyla tanıdığımız bazı kişilerce kaleme alınan tenkit yazıları, yukarıda söz konusu edilen ve tasvibe şayan görünmeyen tenkit türüne benzerlikleriyle üzüntü yaratmıştır.

Konya’daki bir seminer** sırasında ortaya çıkan ve tabii karşılanması gereken bir olay böylesine uzun tartışmalara yol açar, böylesine önemli bir mesele durumuna getirilirse, folklor dergilerinde daha önemli konulara ayrılan sayfalardan taviz verilmiş olacaktır. Bu satırları kaleme alan bir kişi olarak, bu durumun vebalini bir ölçüye kadar omuzlarımıza almanın üzüntüsü içerisinde de olsak, folklor tenkitçilerini uyarmayı yeri gelmiş bir görev saymakla teselli bulmaktayız.

Söz konusu olaya adı karışan Sayın Dr. Nevzat Gözaydın, bir yazısında meseleyi ele almış ve Konya’da bildirisini okumaktan vazgeçişini çok haklı sebeplere dayandırarak açıklamıştır. Hâl böyle iken, yarası olanların gocunarak kendisini yaylım ateşine tutarcasına tenkit etmeleri, en azından bilimin saygıdeğerliğini zedelemiştir.

Bütün folklorcularımıza, bilimde din kutlu bir kavram olduğunu ve kişiye değil, işe yöneldikçe tenkitçiyi yücelteceğini hatırlatmak isteriz.

* Bu yazı merhumun terekesinden alınmış ve Metin Özarslan tarafından yayına hazırlanmıştır.

** Uluslararası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri (27-29 Ekim 1975, Konya). [h.n.]

Şiire Kanat Vuran Atmaca

◆ Erdal Noyan

Tayyib Atmaca'yı tanıyalı yirmi beş yıla yakın zaman geçmiş. Güneysu Dergisi çıkıyordu Osmaniyede. Kırağı Dergisi'ne götüren yol ayırımına gelinmemişti. Yereldi. Yolu büyük kente kalmak amacıyla henüz düşmemişti. Sesini arıyordu. Kalitesiz çok ürün sunmak yerine, ses getirecek, yarınlara kalacak şiirler söylemek hevesindeydi. 1980 yılında Osmaniyede basılan Hüzünlerin Düğünü, hevesinin ilk ürünü.

1983 yılında yine Osmaniyede Bahrat diye bir seçki yayımlanır. Osmaniyeye Merkez Ortaokulu'nda bir hafta süreyle şiirleri sergilenen on üç şairin bu ürünleri kitaplaştırılmış. Bahrat'ta, Atmaca'nın da beş şiiri var. Şimdilik sonuncu kitabı, Temize Çekilmez Ömür Defteri ise 2017 yılında Ankarada yayımlandı.

İşin ilginç yanı, ilk ve son kitabını kendi parasıyla bastırması. (Her ne kadar da bir yayınevi tarafından çıkmış gibi görünse de) Şaşırtıcı değil elbette. Soruna dışarıdan bakanlar, demek ki yeterince iyi şiirler yazamamış diye muhakemesiz hüküm verebilirler. Oysa nice anlamlı sanlı şairler şiirlerini kitaplaştıracak yayınevi bulamıyorlar. Yayıncılar alıcısı çok çok az olduğu için şiir kitapları basmaktan kaçınıyorlar.

Hüzünlerin Düğünü, kimisi serbest, kimisi ölçülü şiirlerden oluşuyor. Hece ölçüsüyle yazılanların çoğunun bazılarının son dördüklerine Tayyib Atmaca mahlasıyla başlıyor. Bir şiirde ise yalnızca ön adını kullanıyor. Hüzünlerin Düğünü, kitabı Keven ve Nergis başlıklı dördükle başlıyor:

*"Mutluluk mor dağlarda açan bir nergis ise
Ben kel bir dağın yöresinde biten keven
Gönlüm karanlıkta alışıktır zaten sise
Benim olmadı olmayacak ta hiç sevenim."*

Şiirde geçen "keven", Ben başlıklı şiirde de geçecek ve Atmaca'nın bırakmadığı sözcüklerden biri olacak. Ben bu keveni, Atmaca'nın, alanını döş sözcüğüne kaptırmadan önce kırsal yanını ortaya koyan sözcüklerden biri olduğunu düşünüyorum. Atmaca'nın 1993 yılında Osmaniyede bastıracağı Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış, benim için en kayda değer kitabıdır. Çoğu on birli hece ölçüsüyle ve zengin uyaklı yazılmış şiirler barındırıyor. Atmaca, henüz ölçü girdabına kapılmadığından, azımsanmayacak sayıda ölçüsüz, uyaksız şiir de var. Sevdiğim şiirleri bu kitapta duruyorlar. Önemiştir oradaki rahat söyleyişleri. Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış adlı kitabındaki Yol Ayırımında, Vaktimi Teslim Al Başım Belada, Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış başlıklı şiirler benim sevdiğim.

Şöyle başlıyor Yol Ayırımında:

*"Bana engel olma kararım kesin
Bu gece ülkeni terk edeceğim"*

Şöyle diyor dizeleri akar giden Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış başlıklı şiirinde:

*"İlk senden öğrendim kazma tutmayı
Kayaya külüngü töllü vurmaya
O gündür, bugündür aşkı anınca
Kafeste kuşumun gözleri parlar
Ah usta bu işler ne güzel işler
Şimdi bu mesleği kaç kişi düşler"*

Şu dizeler ise Vaktimi Teslim Al Başım Belada başlıklı şiirden:

*"Hasretim kabından dışına taşı
Uyudum uyandım gündemde sensin
Gönül stüdyonda sevda resmini
Çekmek için daha ne bekliyorsun
Hasretim kabından dışına taşı."*

Mendilsiz Veda başlıklı şiirdeki şu dizeleri de anmak istedim:

*"Sen Leyla adına özür beyan et
Benim mecnunluğum bila nihayet"*

Sonra bir şiir kitabı daha yayımlandı: Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış adlı kitaptaki bazı şiirleri de içeren Sarı Kitap 1997 yılında basıldı. Ruanda, Bir Yıkık Handa Buldum Seni ve Tehcir başlıklı dışındakiler hece ölçüsüyle yazılmışlar.

Sarı rengi ve hüznü duygusunu taşımaktadır. Yağmur ve Sonrası başlıklı şiirde,
“Topla hatıranı, kapıda hüznü
Sarı mendiliyle seni bekliyor”;
Sarı Hüznü başlıklı şiirde
“Beklemek bir sarı hüznümü meğer”

dizelerinde buluşturuyor.

2004 yılında İstanbul’da yayımlanan Bende Yanan Türkü Sende Sönüyor içindeki şiirler de Osmaniye-
liler. Bir ara paldır küldür İstanbul’a göçtü. Denilebilir ki gerçek güz günlerine gitmişti! Dahası kış vurdu
vuracaktı! Sarı Kitap’ta yer alan İnsansızlık başlıklı şiirdeki,

“Çıldırılmak normaldir metropollerde
Mecnun olduğunu kimse anlamaz”

dizeleri yetmemiş ki yaşayarak öğrenmeyi diledi sanırım. İlk düzyazı kitabı İstanbul’da kaleme alındı.

İkisi de 2004 yılında İstanbul’da basılan şiir kitabı Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese ve deneme tü-
ründeki Med Cezir Vakitler adlı yapıtı da İstanbul’da geçen günlerinin ürünü. Atmaca’nın ürünlerinin
çoğunda bir yakını havası açıksa duyumsanır ama İstanbul’da kaleme aldıklarında daha öteye geçerek
bunalım takılır. Bir panik havası duyumsanır. Örneğin Döş Defteri’nde aynı ağır hava sezilmez. Biriyle,
birileriyle konuşup, didişip duruyor İstanbul’da. Neyin nesiyse, bir serçeyi alır gibi almış avucuna Atma-
ca’yı! (Yadırgamayalım, sonuçta atmaca da bir kuştur.)

Konuştuğu bir kişi midir, kişiyse erkek midir, dişi midir, arkadaş mıdır, sevgili midir? Belki de bir düş
yaratığıdır. Gelişyle mutlandıran, gidişyle kederlendiren.

Şöyle diyor Med Cezir Vakitler’de: “Söylemek istediğin her şeyi söyle, beni yüreğinden tehcir eyleme”.
Şunu söylüyor Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese’de: “Ben senden dışarı adım atmadım.” Atmaca’nın da
nazlandığı, kederlendiği oluyor ancak atalar buna “kendi kendine gelin güvey olmak” diyorlar.

Gerçekte kendi kendisiyle cedelleşmektedir. Konuşup durduğu kişiyi (varlığının bir parçasını), dost
bildiği yüzlerden yüz bulamayınca zorunluluktan söz arkadaşı yapmıştır. Kendini ilişkilendirdiği, büyük
olasılıkla iyilikler umduğu dindarlarla arasına aralık girmektedir. Med Cezir Vakitler’de, “Beş vakit elini
yüzünü yıkayan insanların da yüzlerindeki kir midemi bulandırıyor.” diyor. Haklı mıdır? Bilmem, benim
sorunum değil. İnanca yönelik sıfatları çoktandır referans saymıyorum...

Susarak Konuşsan Gözüm Dinlese’de denediğini gördüğümüz on birli hece ölçüsüyle yazdığı dizeleri
devam eden tümceler gibi bir biri ardına sıraladığı ve denemekle yetinmeyip Hece Taşları’nda da sürdür-
düğü tarzı ben sevmedim. Üstelik şekli (ölçüyü ve bir ölçüde uyağı yüceleştiren birinin, bütünü küçük
harflerle yazılmış ve hiçbir noktalama işareti içermeyen şiirler yazması kendi içinde zıtlık oluşturuyor.

İstanbul’da tutunamadı, Eskişehir’i boyladı. Ne parasal ne de duygusal umduklarını bulamamıştı.

Eskişehir’de Ardıç adlı dergiye emek verdi. Yayımlamayı sürdürdüğü Hece Taşları adlı elektronik der-
giyi de 2015 yılı Mart ayında Eskişehir’de başlattı. Döş Defteri, Uzun İnce Bir Türkü, Âşıklar Meclisi, Söz
Açarı adlı şiir kitapları ile Gece Vardiyası, Ebemkuşağının Altında, Eskişehirin Eskimeyen Yüzleri adlı
deneme kitapları Eskişehir’de geçirdiği yılların ürünleri.

2006 yılında Eskişehir’de yayımlanan Döş Defteri’ndeki şiirlerin tümü ölçüsüyle bağlanmışlar. On
dörtlü ölçüye uyan Bekçi başlıklı iki dizelik şiir dışındakiler on birli hece ölçüsüne uyuyorlar. Uyaklar,
redifler esirgenmemişler. 2010 yılında İstanbul’da yayımlanan Uzun İnce Bir Türkü’deki şiirlere baktı-
ğımızda anlıyoruz ki Atmaca’nın şiiri ölçülü sürecektir. On birliden vazgeçmemiş, on dörtlüyü yaygın
kullanır olmuştur. Uyaksız şiirlere de çokça rastlıyoruz.

İçimdeki Sancıyı Çıkaramam Dışıma başlıklı şiirden alalım örneği:

“Savurmayı denerken içimdeki külleri
Bir çingilik ateşi görmezlikten gelmişim”

2014 yılında İstanbul’da basılan Âşıklar Meclisi’nde dönemin siyasette ön almış kişileri birbirleriyle
on birli ölçü çerçevesinde ve uyaklı bir şekilde atışıyorlar.

Açılış Şiiri’nden sonra ilk sözü Âşık Sülo almış.

“Göbeğini okşayarak gezersin
Rastlanmaz dünyada eşine senin
Hem âşıkısın hem gaztede yazarsın
Taktım şeytanları peşine senin”

diyor Âşık Hasan Celali’ye. Celali de karşılık veriyor kuşkusuz...

2014 yılında Ankara'da basılan Söz Açarı adlı kitap, Tayyib Atmaca'nın Mehmet Gözükara ile ölçülü, uyaklı atışmalarından oluşuyor.

Atmaca söylüyor:

*"Atmaca yaşımız elliye geçti
Beden sağlam ama içimiz geçti"*

Bir dördlük biri söylüyor, bir dördlük diğeri. İlginç bir yapıt ortaya çıkmış. Dudakdeğmez atışması bile yapmışlar. Heceli, uyaklı söyleyeceksin bir yandan, iğnenin dudağına batmaması için bazı harfler bulunmayan sözcükler seçeceksin diğeri yandan. Diğeri dudakdeğmezçileri bilmem, sordum öğrendim, Atmaca ve Gözükara dudaklarının aralarına iğne yerine kürdan koşmuş olmalılar.

Eskişehir yılları düzyazı kitaplarına da kaynaklık etti. Nesirlerden oluşan 2006 yılında Eskişehir'de yayımlanan Gece Vardiyası, Eskişehir'in gece yaralarına da tanıklık ediyor. Yine konuşuyor, kendisiyle, düşsel birisiyle...

Naz, sitem, tehdit, suçlama. Gelmem, gel, gelme, niye gelmedin, git, niye gittin gibi. Yine umduğu karşılığı bulamıyor: *"Yıkanaan ve kuruyan bu kaçınıcı mendil"*. Hâlâ İstanbul günlerinin hesabını görmeye uğraşmaktadır. Dev Kent'te yittiğini düşündüğü biriyle konuşmaktadır. Sonuç: Kendiyle vuruşuyor.

2010 yılında İstanbul'da basılan Ebem Kuşağı'ndaki birer paragraflık yazılara başlık olarak sıra sayıları konulmuş. Ebem Kuşağı'nda karşımızda Leyla kimliğinde somutlaştırılmış bir birey var. Leyla'yla konuşana içerikten esinlenerek Usta diyelim. Bir başlığın adıyla söze başlıyor Usta. İlk tümcesini alalım: *"Ah Leyla sesin soluğun sanki bir adım ötemde gibi o kadar yakın o kadar sıcak ki."*

İki başlığı Leyla'nın. Oradan da bir tümce: *"Ben her akşam yüreğimden sofraya seriyor can paremin canı ne isterse onu hazırlıyorum."* Üç, dört, beş diye gidiyor. Usta arada bir şiire başvuruyor. Yüz yirmi beş sayılı bölüm zaten şiir olarak yazılmış ve Leyla susmuş.

2014 yılında İstanbul'da yayımlanan Eskişehirin Eskimeyen Yüzleri kitabının adı içindekileri belli ediyor. Eskişehir'e kültür ziyareti yapacakların önceden okumaları önerilir.

Kitabın ilk yazılarının başlıkları içerik hakkında biraz fikir oluşturacaktır: Akarbaşı Değirmeni, Atatürk'ün Makinisti, Atlıhan, Ben Devrime Devrim Demem Devrim Bende Olmayınca.

Şimdiki durağı Kahramanmaraş.

Bir gün başlıklı şiirinde, "Eskişehir'de nasibi kesilir de uçar bir gün" dediği yerden ayrılmış; Ben Burdayım Reis başlıklı şiirde, "Canımın yarısı Maraş'ta bekler" dediği kente kapağı atabilmişti. Belki kalıcıdır, belki gidicidir!

Son eseri bir şiir kitabı, Temize Çekilmez Ömür Defteri.

Tahmis, Atışma, Muaşşer, Muhammes, Nevruziye, hiciv türlerinde şiirlere de yer verilmiş.

Hece ölçüsünü artırarak kullanmayı sürdürüyor. Bu konuda istikrarlı davrandığını söyleyebiliriz.

Kendi sesini buldu mu? Bir ses bulunduğu anlaşılıyor. Aradığı bu ses miydi? Öyle görünüyor. Özel bir ses mi? Hayır. Yeterli mi? Sanıyorum, Şair yeterli buluyor. 1990'lı yıllardaki savlı duruşundan sıyrılmış gibi geliyor bana...

Kanımca iki tür şiir yazıyor Atmaca.

Birinci tür, Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış adlı kitabındaki Yol Ayrımında, Vaktimi Teslim Al Başım Belada, Külüngün Taşlara Çizdiği Nakış başlıklı şiirler. Hece ölçüsünden ödün vermemiş, uyağın peşine düşmemiş. Bu şiirleri tek cümle gibi okuyabiliriz.

Temize Çekilmez Ömür Defteri'ndeki şu şiirleri özgünlük arayışına yeniden dönüş isteği sayıyorum: Yüzüme Tünemez Yağmur Kuşları, Bulut Avı, Dükkân Kapanıyor, Dünya Sahnesi, Gönlünle Toprağa Batiğin Zaman, Her Canlı Ölünce Birazlar Biter, İnsan, Tarih Düşme Vuslata, Yoğun Bakım Odası, Yol Arkadaş.

İkinci tür, zengin kafiyeli, diğeri türe göre belki daha akıcı ama basit, sayısız benzerleri bulunan şiirler. Belki bunlar daha çok alkış alıyorlar.

Temize Çekilmez Ömür Defteri'ndeki şu şiirleri ikinci türe örnek gösteriyorum: Dudakdeğmez, Gönül Kuşum Havalanır Tutamam, Gün Tükendi Vakit Artık Geç Oldu, Kavgadan Korktukça Yumruğum Büyür.

Hece ölçüsünü artırarak kullanmayı sürdürüyor. Bu konuda istikrarlı davrandığını söyleyebiliriz.

info@elestirihaber.com

Susarsan

◆ İlahə İmamova

Susursan... dinmirsən yenə bu axşam,
Baxışın zillənib eyni nöqtəyə.
Qəmini, sevinci hər vaxt duymuşam,
Bələdəm qəlbindən keçən istəyə.

Suallar verirəm, cavab almıram,
Dilə gətirmirsən heç bir sözünü.
Səni səndən də çox mən anlayıram,
Gəl, yana çevirmə nəmli gözünü.

Onsuz baxışların dinir, danışır,
Qəlbindən keçəni eyləyir izhar.
Xəyalın dənizlər, dağlar dolaşır,
Amma ki, yenə də verməyir qərar.
Elə lal sükutun cavabdır mənə,
Çün ruhum doğmadır, yaxındır sənə.

Ömrümün ətirli gül bağçasında
Birdən tufan qopdu, küləklər əsdi.
Günəş də bezikib qəmli həyatdan
Dağlar arxasına yenə tələsdi.

Qəlbimə kədərini ağrısı doldu,
Səadət tərki etdi bahartək məni.
Ömrümün bağçası saraldı, soldu,
Göz yaşını qərq etdi dənizlək məni.

Axır yanağımdan isti göz yaşını,
Süzülüb hər damla bir şəbnəm olur.
Əridir qayanı, mum edir daşını,
Yenə də qayıdıb qəlbimə dolur.

Nə deyim taleyin sönüklüyündən,
Gənc ikən həyatda tez qocaldım mən...

Ürəksiz

◆ Habil Yaşar

Ürəksizə ürək vermə ay ürək,
Salamı da alar-verər ürəksiz.
Cani dildən mehribanlıq edərsən,
Sənin ilə deyər-gülər ürəksiz.

Dar günündə uzaq gəzər, sirlənər,
Şad günündə həsəd çəkər, qəmlənər,
Ürəyində nələr-nələr gizlənər,
Üzdə səni dostu bilər ürəksiz.

Sevinməyi, ağlamağı bilinməz,
Necə, nə cür yaşamağı bilinməz,
Mərd olmağı, olmamağı bilinməz,
Xain kimi səni istər ürəksiz.

Sənin qədər o, istəməz xətrini,
Ondan alar, bundan alar ətrini,
Əsla bilməz dəyərini-qədrini,
Sənə varar, sənə gələr ürəksiz.

Dost söyləmə bu dünyada hər kəsə,
İnanma gəl müxənnətə, nakəsə,
Habil Yaşar ürəyindən gəlməsə,
Çətin duyar, çətin sevər ürəksiz.

“Vakit gelse yine çıksam yaylaya
Doya doya baksam suna boyluya
Senin için yalvarayım Mevla'ya
Belki seni bana yazar yaradan”

Ne bilirdim bu türkünün ağırlığını; Kuş tüyü çocukluk yaşadığımız yayla yamacında oğlakları yaylımdan getirirken bir kuşluk vakti çadırın önünde yayık yayan, komşumuzun koca kızı Fatma ablamızın altı pilli Schaup Lorenz radyolarının kulağını sağa doğru biraz daha kıvrıp komşularla birlikte

Karşı yamaçta davar sağdıran çobanlara da dinlettiği o yıllarda.

Ne bilirdim yıllar sonra Ankara'da “Ticaret Turizm”in üçüncü katında açık pencereden Numune Hastanesi'nin büfesinde radyodan duyduğumda yüreğimin üzerinde bir top kor ateşin yanacağını.

Ayrılık ah ayrılık!.. Yaman ayrılık. Bizim ölüm ile ayrılığı gönül kefemize koyup tartan türkülerimiz de var;

“Ölüm ile ayrılığı tartmışlar
Elli gram ağır gelmiş ayrılık”

Allah'ım ölümü metanetle karşılayacak, ayrılığın yükünü kaldıracak güç ver bize.

Bir tarafta Sarı Zeybeği dağlara yaslandıran türkü yüreğimizi kabartırken, diğer tarafta bir iskân türküsü bir isyanı dile getirir, konargöçer aşiretlerin alışamadığı, onlara göre dünyanın sonu olan yerleşik hayatın acısını anlatır.

“Aşağıdan iskân evi geliyor
Bezirgânlar koçyiğide gülüyor
Kitabın dediği günler oluyor
Yoksa devir döndü ahir zaman mı”

diyen Avşar Beyi Dadaloğlu'nun Padişah fermanına kafa tutar, dağları inleten sesi yankılanır Toroslarda, Binboğalarda.

Ben türkülerin dilini şehirlerarası yolculuklara ilk çıktığım zamanlarda anlamaya başladım.

O dil gönül dilidir, o dil çaresizliğin, acının, hasretin, uzletin dilidir.

“Kahramanmaraş-Ankara istikametinde seyahat eden Aksu Turizm'in sayın yolcuları Turpet dinlenme tesislerine hoş geldiniz” dediğinde lokantadan gelen bu sesle perişan uykudan uyanır otobüsün kapısı açılır açılmaz sesi dışarıya verilmiş hoparlörden enstrümantal olarak çalan “Yedi Karanfil”i duyduğumda önce anamın hayali gelirdi gözlerime. Soğuktan buğulanan camlardan daha çok buğulanırdı gözlerim. O halimi görmesinden utandığımdan koltuk arkadaşımdan tarafa yönümü dönemezdim. Gündüz telefon direklerini sayar gece dağların karaltısının arkasında hangi köyler kasabalar var sorusuna cevap arardım saatlerce. Diğer yanda süremediği lavantayı konsolun gözüne koyan İstanbullu kızın hayıflandığı dizeler aklıma gelir de bu sefer de ben hayıflanırdım yayla çiçeklerinin tabii kokusundan nasibini alamayan insanlara acırdım.

Sipsinin sesinden içime akan bir boğaz havas beni alıp ötelere götürür Zümrüdüanka'nın kanatlarına bindirip Kaf Dağı'nın arkasına aşırır. Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş sazının teline değil benim gönül telime vurur, vurur da hem titretir hem de yakar kavurur.

Yanan kavrulan ruhum Hezari'nin türküsünde Başkanuş Yaylası'nın başında temmuz ayının bunaltıcı sıcağında bunalan bedenim gibi bir kamalak gölgesinde asude bir gün geçirir.

Çıksam baksam görünür mü
Başkonuş' dağı şimdi
Yaylalarda dem sürmenin
Geldi çattı çağı şimdi

Ben yaylaları iyi bilirim türküleri de. Evvel bahar yaz gelince sürüden seçilen kuzunun tazeliği gibi her gün yayla yamaçlarını gezen ruhumuzun derinliklerine sızan bizim yaylalara has endemik bitkilerin kokusu ile gönlüm ve dimağım tazelenir. Düşlerime giren yayla pınarlarının olduğundan akan suya ağzımı verip doya doya içerim de yine bir yayla türküsü takılır dilime, yaylanın dumanı başımı bulandırır.

“Yastadır ey deli gönül yastadır
Gelir diye kulaklarım sestedir
Yağmur yağar zülüfleri ıslanır
Vaz geç duman bu yaylanın üstünden

Duman senin pare pare karın var
Benim gizli derdim ah u zarım var
Benim bu yaylada nazlı yârim var
Vaz geç duman bu yaylanın üstünden”

Mecnun Leylâsına olan sevgisinde gerçek aşkı bulur. Aşk belasını cana minnet bilir de şöyle seslenir;

“Ya Rab belâ-yı aşk ile kıl aşına beni
Bir dem belâ-yo aşktan etme cüda beni”

Mecnun bu aşkla kendini çöllere vururken, Leyla da Mecnun’un yokluğuna dayanamaz ölür ve Mecnun onun mezarının başına gelip toprağını kucaklayarak şöyle seslenir;

“Ya Rab bana cism ü can gerekmez
Canansız cihan gerekmez”

diyerek oracıkta son nefesini verir.

Her şeye gücü yeten Koç Köroğlu’nun gücü gönlüne yetmez. Köroğlu’dur bu, şanıdan taviz vermediği gibi aşkıdan da taviz vermez Kafkas toprağında sevdiği Han Nigâr’ı aklından çıkaramaz zorla da olsa onunla evlenir. Ona halini şöyle arz eder;

“Han Nigâr’ım benden yüzün çevirme
Bir yiğide iki güzel çok mudur
Beni görüp başın yere eğdirme
Bir yiğide iki güzel çok mudur

Koç Köroğlu derler benim adıma
İki güzel gelir benim yâdına
Biri bana bakar biri atıma
Bir yiğide iki güzel çok mudur”

Yine Anadolu’nun yanık bağrından bir âşık çıkar. Sevgiliye olan bağlılığını şöyle terennüm eder. O hepimizi bildiği aşkın şairi Karacıoğlan’dır

“İneyim gideyim tozlu yollara
Karışayım boz bulanık sellere
Adı sanı duyulmadık ellere
Gitmeyince gönül yardan ayrılmaz

Gönül düştü bir geyiğin postuna
Azrail’de can almanın kastına
Döne döne teneşirin üstüne
Yatmayınca gönül yardan ayrılmaz”

Lal olan dilbaz kesilir âşık olunca. Sevgiliye kavuşmak bir derttir kavuşamamak ayrı dert.

Bu dert de öyle bir derttir ki: “Derdim bana dermanımış bilmedim” diyenlerinki gibi. Türkülerle dile gelir, ağaçla yaprakla, taşla toprakla paylaşılır. Çağdan çağa, nesilden nesile aktarılır.

Divanlara cönlere, kitaplara konu olur. Gönülleri yakar toprağa siner, o toprağın insanlarının dili olur, malı olur anonimleşir. Millet, din, töre tanımaz, o coğrafyanın hafızasına kazınır.

Uzaklardaki sevgiliye olan özlemine yayla ile paylaşır bizim insanımız. Yayla dumanından şikâyet eder, gönlünde gezdirdiği güzelin zülüflerinin ıslanmasını istemez, yaylada gönül gezdirir ya sevgiliyi de yanında gezdirir, türküler döker derdini, türkülerin dili ile dertlenir. Yine de türküler düşmez dilinden.

Böyle işte; türküler gönlümüze dökülen yayla pınarı, bağrımıza esen yayla yeli, burnumuza tüten yayla çiçeğidir.

Nice güzelleri nice yiğitlerin, nice yiğitleri nice güzellerin gönül yaylasında gezdirir türkülerimiz.

Anlamadın

◆ Lütfü Kılıç

Senin ateşinle kavrulduğumu,
Melül bakışından anlamadın mı?
Hicran yelleriyle savrulduğumu,
Hasret kokuşumdan anlamadın mı?

Medet cancağızım, medet sultanım;
Uğrunda perişan, çırpınır canım.
Niçin ateşlerde, neden büryanım...
Bağrı yakışımından anlamadın mı?

Himmetine umut bağladığımı,
Aşkınla sinemi dağladığımı,
Sevda ikliminde çağladığımı;
Esrik akışımından anlamadın mı?

Çay deminde makbul, demir tavında...
Arzular yeşerir aşk sınavında.
Mecnun olduğumu, ceylan avında
Başı çekişimden anlamadın mı?

Sabır cevherine, sırlı zamana,
Yürek yarasına, sızlayan cana...
Kul, köle olmaya; ulu fermana
Boyun büküşümden anlamadın mı?

Lütfü'yüm, beyhude geçmesin çağım,
Seninle şenlensin gönül otağım.
Sensiz kuruyacak dalım, budağım...
Yaprak döküşümden anlamadın mı?

Sana mı Kaldı?

◆ Yaşar Özden

Az mı mecnun oldum sevda dağında
Yitirdim aklımı gençlik çağımda
Yarama tuz basıp ağlattığımda
Gözyaşımda yüzmek sana mı kaldı?

Sevdanın fiyatı sorulmaz ere
Yanlış hesap çeker başka yerlere
Tek bir kere dost olmuştum kadere
Aramızı bozmak sana mı kaldı?

Zaten biliyordum dünya da fani
Onun için hiç etmedim isyanı
Ölmeden öldürdün vefasız beni
Mezarımı kazmak sana mı kaldı?

Yaşar Özden, testi koyma yaşıma
Kader saydım ne geldiyse başıma
Kendin Leyla sanıp mezar taşıma
Mecnun diye yazmak sana mı kaldı.

Her şeyin içinin boşaltıldığı bir zaman tüneline geçiyoruz. Geçerken de bizden sonra gelecek nesiller bizim için 'suya sabuna dokunmadan, nasıl temiz kalmış bu şairler, kendi yazdıklarını kendilerine anlatamadan bize karın gurultularını bırakmışlar' diye bizi sığaya çekecekler herhalde. Gerek edebiyat dergilerinde yayınlanan şiirler olsun, gerekse yayımlanan şiir kitapları "bir gram bal için bir çeki odun yenmez" kabilinden keçi boynuzu maalesef. -Bunları söylerken elbette istisnaların kaideyi bozmayacağını da hatırımda tutuyorum.- Bütün bunların yanı sıra bir de şiir yarışmalarıyla rüştünü ispat etmeye çalışan binlerce şiir yazar, kendi şiiri haricinde bir başkasının şiirini okumayan, bu kadar kalabalık bir şair ordusunun devamlı kuru-sıkı atarak şiir avına çıkmaları ve her seferinde boş dönmeleri ayrı bir basiretsizlik olarak gündemde düşmeyen bir konudur. Gerek sosyal medya ortamında, gerekse dergilerde her gün on binlerce şair ya da şiir yazdığını zannedenler öksürür gibi şiir yazıp paylaşıyorlar ama yayınevleri şiir kitaplarını basmaya yanaşmıyor. Basıyorsa da baskı masraflarını kitap sahibine yükleyip "isim hakkı" diyerek aldığı kitapları da internet üzerinden satışa sunarak okura ulaşmaya çalışıyorlar. Kötü paranın iyi parayı kovduğu meseli gibi kötü şiirlerin iyi şiirlerin önünde karabulut gibi durduğunu da söyleyebiliriz. Konumuz iyi ya da kötü şiirden ziyade, şairlerin kendilerine ya da başkalarına yaptıklarını iyilikler ve kötülüklerdir.

Günümüz şiirinde karşılaştığımız sorunların başında yazılan şiirlerin insanda bir karşılığı olup olmasının olmasıdır. Bir karşılığı varsa da bu bir şiirin ya da bir şiiri kitabının bazı sayfa kenarlarına düştüğünüz derkenarlardan ibaret kalıyor. "İnsan kalpten ibarettir ve onu insan kılan, bir ruha sahip olmasıdır." İnsanlar konuşarak anlaşılıyor, yazarak ortak değerlerinizi çoğaltmıyorsa ya okurda ya da yazarda bir problem var demektir. Bazen söylemek istediklerinizi başkaları söyler/yazar siz de dinlediğinizde/okuduğunuzda 'benim düşüncelerime ne kadar yakın konulara dokunmuş' dersiniz ve sözün/yazının sizde bir karşılığı olur. Ayrıca hoşunuza giden yazının yazarı ile aranızda bir ruh akrabalığı olduğu hissine kapılırsınız.

Vaktinize konuk olmamıza vesile olan ve bize dokunan şiirler ile ilgili yazma düşüncemizi tetikleyen de son yıllarda düzenli olarak Arif Ay tarafından çıkarılan "Edebiyat Ortamı Şiir Yıllığı 2019" oldu. Şiir yıllıklarında yer alan şiirler ve şiir kitapları ile ilgili yazılar o yılın gayri ihtiyari olarak "en iyileri" olarak kabul edilir. Arif Ay'ın yıllık ile ilgili düşüncelerinin yanı sıra seçmiş olduğu şiirlerden hem kendine dokunan hem bize dokunanlardan alıntılar yaparak yıllığın sayfaları arasında dolaşmaya başlayalım.

"Kimileri yıllık hazırlamayı gereksiz görse de gerekli görenler ve takdir edenler de az değil. Yıllıkları edebiyat araştırmacılarının, edebiyat tarihçilerinin ilk elden başvuracakları kaynaklar olarak görüyoruz. Geçen yıl olduğu gibi bu yılda altmış çeşit derginin beş yüze yakın sayısı tarandı. Bu altmış civarındaki dergilerden yüzlerce şiir arasından yüz otuz iki şiir ve altmış dize seçildi. Bu seçilen şiirlerin hepsinin de iyi şiirler olmadığını hemen belirtelim. Öyleyse neden seçildi diyebilirsiniz. Yıllığın amacı bir yıl içinde yayımlanmış şiir ya da şiir kitaplarının en iyilerini seçmek değil; bir yılın ortalama şiir birikimini ve niteliğini ortaya koymaktır. Bu nedenle, seçilen şiirler ve şiir kitapları arasında iyi olanlar da var, zayıf olanlar da. 2018'de şiir, önceki yıllarda nasılsa yine aynı çizgide sürdürdü. 2018'de bu çizgiyi sarsacak değiştirecek bir şiir atılımı, bir şiir olayı yaşanmadı. Aslında bakılırsa 1980 sonrasında, özellikle de 2000'li yıllarda yazılmaya başlayan şiirin çizgisinde dünden bugüne bir değişiklik olmadı. Söz konusu şiirin, niteliğinin ne olduğu üzerine durmamız gerekiyor. Her şeyden önce, günümüz şiir yapısal bir sorunla karşı karşıya. Bu yapısal sorunun içine, şiirin formundan, ses yapısına, söylem biçimine, taşıdığı öze değin pek çok unsur girmektedir. Günümüz şiirinin okur kaybında, başka unsurlarla birlikte bu unsurların payı da büyüktür. Günümüz şiiri formunu kaybetti. Şiirin biçimsel yapısını oluşturan söz birimleri hiçbir poetik karşılığı olmayan bir biçimde alt alta, yan yana sıralanıyor. Dize dediğimiz şiirin asli unsuru olan söz birimi kırılırken, parçalanırken, hatta tek sözcüğe indirilirken bu kırılma ve parçalanmanın şiire ne kattığı sorulduğunda çoğu kez ikna edici yanıt alınamıyor. Bunu belirtirken, dizeyi savunduğum, eski şiir kalıplarını savunduğum sanılmasın. Kuşkusuz her şiir biçimini kendi belirler. Daha doğrusu öz biçimi belirler kuralı burada da geçerlidir. Sözgelimi dize kırılıyorsa, bu kırılmanın şiirin sesine, ritmine, imge yapısına bir değer katması gerekmez mi? Kısacası şair, şiir işçiliği dediğiniz kuyumcu titizliğinde çalışmalı şiirinin üstünde. Kırılan dize yerine konduğunda şiir sarsılmıyorsa dizeyi bölmenin anlamı ne? Ayrıca, şiir söz sözcük tasarrufunun en elzem olduğu bir türken, gereksiz sözcük kullanımı en çok günümüz şiirinde görülüyor. Sözcük tasarrufundan ziyade, sözcük israfıyla karşı karşıyayız. Bu, şiirin dokusunu zayıflatan en önde gelen unsurların başında gelmektedir. Bir başka husus, şiirin özümüyle ilgili. Günümüz şiiri istisnaları

dışta tutarsak, genel olarak özsüz bir şiir. İnsanlığın ortak değerlere ilişkin düşünsel bir altyapıdan yoksun ne yazık ki. Bu da şairlerin yeterince okumadıklarını, geçmiş kültürden, özellikle şiir birikiminden yeterince beslenmediklerini gösteriyor: Dolayısıyla formunu ve özünü kaybetmiş bir şiir, şiir olmaktan öte bir söz yığınından ibaret kalıyor. Okura bir estetik tat vermiyor. Okurun hayalini harekete geçirecek, okurla şiir arasında ünsiyet oluşturacak bir yapıya sahip değil günümüz şiiri. Hayatla bağı zayıf. Şair ne kendi içine ne de dışına yolculuk yapıyor. Böyle bir yolculuğa çıkmış olsa mutlaka birimizin kapısının önünden geçecektir.

Dünya dilleri arasında Arapça, Farsça ve Fransızca ile birlikte Türkçe de şiir diline en yakın dillerden biri olduğu hâlde, günümüz şiirinde âdeta kekeme bir dil haline sokuldu Türkçe. Bir Yahya Kemal'in, bir Necip Fazıl'ın, bir Nazım Hikmet'in, bir Cahit Sıtkı Tarancı'nın, bir Ziya Osman Saba'nın, bir Behçet Necatigil'in şiirindeki Türkçenin tadına günümüz şiirinde de varma hakkı yok mu şiir okurunun?

Görüldüğü gibi konu, bir yıllığın sınırlı sayfalarda sığmayacak boyutta; enine boyuna tartışılması, izlenmesi gereken bir konu. Yukarıda kısaca değindiğimiz hususları daha bir somutlaştırmak ve örnekleme açısından 2018'de bazı dergilerde yayımlanan şiirlerden bölümler alacağım.

"Masada makas mor/ Kerpetenle manipülasyon/ Malulen kısır kusursuz kısıt/ Korkak marjinal/ Tutmadan sakal tıraşına/ Cinsiyetleri hadım etmek gibiyim"

"Beni kör bir bıçaktan oydular/ sona eleştiriler sana/ keskin keskin soluklarla/ bir kervan göçmüş de/ boynundaki uçmaktan/ aşağıyyyaa sarkan dünyaya/ hayretimi mazur gör/ öksürüp öksürüp kendi dileyen/ bir veremliyim belleğinden gizlenen/ ölüm kafa yorulacak bir şey değil/ değil ölüm kafa yorul: ancak şey bir/ ölüm: kafa karış tr an bir şey" (Arif Ay'a katılmıyorum.)

"Annem dua ederken gözlerini kapatıyordu/ Dünyaya/ Dara düşünce Allah'a sarılıyordu/ Nur üstüne nur/ Pırl pırl inci mercan/ Ziyadesiyle temizdi/ Göğsünde Allah sevgisi" (Arif Ay'a burada katılmadım.)

"Rabbim, ben bir musalla gördüm babamın yüzünde/dua etmiyordu, söviyordu elinde sigarası/ kimsesi yok babamın ama insan olarak o yüzden/insan olarak kimsesi olmaz babaların biliyorum/biliyorum Rabbim, babam da biliyor çok günah/kendi kendine konuşuyor, söviyor bu da günah/ama sen, Rabbim yine de kimsesi olmayan/ babaları lütfen koru." (Arif Ay'a kısmen katılmıyorum. Son iki dize dokundu.)

"Çayın kandırma kuvvetini bulduğumuz doğrudur hakim/ bey/ Şekerli ve demli içtiğimizde/ Bozuk bir pusula olsak da/ Allah'ı bulduğumuz da/ Sahi Allah demişken/ Sen hiç Allahsız bir dilenci gördün mü hakim bey?"

"Şair aşka yaya yürür/ Kaldırım taşlarına gölgesi düşen esrik saçları şehrin/ Dudaklarından şair ipliği getirir tebessüm/ Yoğurt lafa tutulunca olur ayran/ Kız istemeye giden şaire/ Kelimelere deşip yere düşen çiçekler şahit/ Hukuk kuralları dolduramaz batarya/ Kadınlar şiirden anlayınca anne olurlar/ Bunu anlamaz gözleri yarı yolda kalan/ Kafka'nın sırtında uyuyan kifayetsiz kafiye" (Arif Ay'a katılmıyorum.)

Bunlar Arif Ay'ın inceledikleri dergiler ve şiir kitaplarındaki şairlerin karın gurultularından bazıları. Şiir Yıllığını baştan sona okuduğumda buna benzer yüzlerce artçı gurultunun altını çizmişim ama sözü uzatmanın bir manası olmaz düşüncesiyle alıntılamağın vazgeçtim. Bunun yerine Arif Ay'ın "Seçilen Şiirler"inden bize dokunan "Dize Seçki"leri ile yazımızı sürdürelim istedim.

"Kırgınlık mı yorgunluk mu/ Hangisi daha ağır" **Abdulkadir Budak**, "Unut kalbim her şeyi, bundan böyle,/ Sinede yarım bırakılmış bir heyecan kalır." **Abdurrahman Alkan**, "zaman kargaşasında eriyip gidiyoruz/ kara bulutların soluğuna karışıyor sesimiz" **Arzu K. Ayçiçek**, "aşk da eskidir işte kumların tarihi kadar/ taş parça parça yumuşar/ kalp damla damla erir" **Bahtiyar Aslan**, "bu karamsar imge yakışır mı bu şiire?" **Celâl Soyca**, "Dayandık duvarına nihayet karanlığın/ Kılıçları göz görmüyor artık/ Ne zor söylemek bunu biliyorum" **Cengizhan Orakçı**, "Biz onu dilsiz cerenlere dil veren sesinden duymuştuk" **Cevat Çapan**, "Damla damla bir türkü yayıldı ilkin/ İlkin bir gül kokusu düştü evlere" **Emrehan Parlak**, "Dertlerimi söylesem birinin ruhu acır" **Enis Akın**, "Gerçi bütün çekmeceler dolu olsa da/ Ali'yi anlatmaya yeter mi hurufat" **Faruk Uysal**, "Ölümden sonraya hazırla beni" **Fatma Şengil Süzer**, "Ninem daha gelirken düşürmüş saç bağını/ Hangi türküyü söylese sözleri hep kırışık" **Gökhan Akçiçek**, "Şiir senin kırlarında toplanır!" **Haydar Ergülen**, "Kopar gider can bedenden ve yavru kuş yuvadan/ Senden öyle bir ayrılışla ayrılacağım" **Hicabi Kırlangıç**, "hep aynı kırık camdan baktık sokağa/ hep aynı yerden kanadı dizimiz" **Hülya Sezen**, "Nice yokuşu inip çıka yoruldu gölgem./ usandırdı hergünü kopyalayıp yaşamak." **Hüseyin Atabaş**, "Ölünce tam öleceksin yaşayacaksın tek nefes/ Yarım dünya olmaz yeni içindeki çekirdekten" **Hüseyin Atlansoy**, "Gözünü toprak doyuracak şimdi gözü açık gidenin/ Göze toprak, yüze toprak tadına doyumsuz toprak" **Hüseyin Karaca**, "Gecenin kolları gibi ağaçlar, Karanlığı renklendirir yapraklar... /Sensizlik bitimsiz şarkıdır.../Sensizlik çözümsüz sorudur.../ Sensizlik sonsuz med cezirdir." **İbrahim Eryiğit**, "Geceden gelmişsin, yıldız gibisin" **İbrahim Tenekeci**, "dağın arkası dağ/ ötesi herkesin şehri" **İbrahim Yolalan**, "Doğdum bay-

rak asmışar kerpiçten damumıza/ Anam geçindi bildim yurt dediğın mezardır” **İsmail Kılıçarslan**, “ayrılığı taşıdım nereye gitsem/ susarak bekleyen iki ele benzedim/ birbirine yabancı iki ele...” **İzzet Göldeli**, “Yine de bir dağ doğuruyor içinde gökyüzü/ Sulardan aynalardan saklasan da yüzünü!” **Mehmet Ayıcı**, “Bu kış uzun sürecek diyor balkona konan serçe/ uzundüşler kur, dizeler örtmez üstünü” **M. Mahzun Doğan**, “dağittim kırdım döktüm/dökülen bir içim var demek ki” **Mehmet S. Fidancı**, “belki seküler aşklardan biri çarpar/ rüyalarında bile incinen bana” **Mehmet Narlı**, “ölümü yaklaştırıyor bütün yollar/ yollar yollara çıkıyor yollar hep ölüme” **Mehmet Solak**, “Köy kabristanına defnettiler kalbimi” **Mehmet Yıldız**, “Bir kuzey ülkesine gitmek istiyorum/ Oturup bir ulu ağacın gölgesinde/ Uzak rüzgârları anlamak için” **Metin Celâl**, “Her aşk kendi toprağının rengini alır” **Metin Fındıkçı**, “Zahmet sarmadan, tutmuyor yeryüzünde rahmet.” **Metin Erol**, “Ölüm böyle bir şey işte/ Giremez ölü odasına çocuklar” **Mustafa Özçelik**, “Yağmuru seven/ Yağmurla konuşan Allah’ım/ Bulutlar gönder bize” **Mustafa Ruhi Şirin**, “Kuřlar göçüp gidince yalnız kaldı gökyüzü” **Nihat Hayri Azamat**, “Çok sevmişken ölelim olsun hayat güzel” **Nurettin Durman**, “Göğsümü ateşle dolduran bu çağ/ Yıkılsın, yıkılsın artık bir akşam/ Bir çöplüğün sonsuz karanlığına” **Nurullah Genç**, “yüzüm artık toprağa benziyor... /yüzüğün taşı nedensiz kırılınca anladım/dünyanın ilk gününün bahar olduğunu” **Orhan Tepebař**, “Sanki kuşların içinde kuşlar koşuyor/ Sanki kanatların içinde kanatlar” **Osman Serhat Erkekli**, “Yaprak ölse de ağaç ölmüyor” **Osman Serhat**, “Şimdi sen sustuğın için/ Sustuğunu sanıyorsun her şeyin” **Özcan Ünlü**, “Bulutlar dağlardan öte yük taşır” **Recep Garip**, “tanrım, söylenmemiş sözlerimiz için vaktimiz var mı biraz” **Selçuk Küpçük**, “Sahipsiz mırsalarda unutulmuş zarif bir imgeyim ben/ Satır aralarına gömdüm kimsesizliğimi” **Semra Kızmaz**, “Hangi yana seslensen sus’ta bir çığlık kopar.../ Son gülüşüm lütfen zarif olsun Allah’ım” **Serap Kadiođlu**, “içimden susuyorum kana kana” **Serdar Kacı**, “unutmanın kardeşi, bir sözün eskimesi” **Şadi Kocabař**, “karmı çiçek tozu dolu bahar” **Şakir Kurtulmuş**, “Düpedüz ustasını yere gömerler/üstünü örterler yalnızlığının” **Şemsettin Ünlü**, “Bunca sevgini son ânı mıydı burası” **Turgay Fişekçi**, “martıların çığlıklarıyla uyanıyorum/ elimle itip alınma düşen bulutu/ bana kalan günlerimi sayıyorum” **Tuğrul Tanyol**, “gel gülümseyen bir adam yap bu kırgın yüreklerden” **Vefa Taşdelen**, “Söylemiştin yalnız yatanın yalnız öleceğini/ sadece bunu yazdım solduran günlüğüme.” **Veysel Çolak**, “Acele iş acele çalış acele yaşa/ Öl acele” **Vural Kaya**, “elimde bir tek/ yokluğın kaldı” **Yusuf Çotuksöken**.

Sadece bana dokunan dizeleri almaya çalıştım. Arif Ay’ın seçmiş olduğu şiirlerden bana dokunmayanları elbette bir başkasına dokunabilir. Şayet bir başkasına da dokunmazsa acıyalım o şairin haline.

Gelelim tekrar tekrar okuyup şiir budur dediğim hem gönlümü her ruhumu dinginleştiren şiirlere:

“ben yoksam/ sinede bu ateş neyin nesi/ ellerimi yakan ne/ ben varsam eğer/ senin yanışın niye” **Arif Ay**, “Bir yanımız dağ, bir yanımız deniz/ Deriz ve devam ederiz yürümeye/ Geçmez aklımızın ucundan yaşamak telaşı/ Eksilerek azalarak yarılarız yolu/ Eksilerek azalarak yol yarılar bizi/ Yerimiz yok atlaslarda, ismimiz gelip geçici/ Kalbimiz ne çok mülteci...” **Burhan Sakallı**, “Börek açan ev süpüren saksılara çiçek eken/ Bir tetiğı en güzel yerinden çeken de sensin/ Bir söküğü en güzel yerinde diken de/ Kara çığırtıları susturuyor senin sesin” **Cengizhan Genç**, “Üç kere öptüm sözcükleri/ Terledim, yine öptüm/ Bir içerden bir dışardan öptüm... Kim sever kış sürgünüünü/ Günlerin azabı yığıldıkça birbiri üstüne/ Allı turnalar geçmiyor çoktandır türkülerden/ Dünya! Ne kadar da benzettin kendine beni” **İsmail Karakurt**, “Denizin üstü gemi/ dümeninde dolunay/ geminin altı deniz/ ambar dolu mülteci/ Ay çalındı gecedin/ Denizin üstü karanlık/ beşi bebek, yetmiş çocuk/ karanlığın altı dehliz/ arkadaşları kara balık/ Ay çalındı gemiden/ Denizin üstü soğuk/ sınırı dikenli tel/ denizin altı oyuk/ alın yazıları ecel/ Ay çalındı denizden” **Refik Durbař**, “Ninova tabletleri okunmaz demeyin kolay okunur/ Anlatır görene yok oluşunu asurun ya da nemrut ateşlerinin/ Eskici pazarında satılır gibi tarih çöplüğünde kalakalırlar öyle/ Yazılır çizilir derlenir toparlanırdünya halini öğüten eski değirmen..... Seninse bombaların var, mermilerin çok, silahların var oğlu var/ Ama çınlar bir söz gelip dayanınca bıçağın dayandığı yere/ Çınlar dünyanın en ince uğultusu, görürsün sen yaklaşıp geleni/ Biz çok inandık göğün orduları var ve Allah mülkü her yanda/ Ve Allah bizimle, varsın şeytan seninle olsun; amerika seninle/ Tamam anladık kıyamete kadar mühlet aldın, bağır hiç durma/ Şarlatanlık yap takla at, çoğalt insanlık pazarında ölmümün kappazanımı/ Ya biz ne yapalım dünya garipliğinde ne gelsin elimizden...” **Seyfettin Ünlü**.

Bir şiirin sancısı, bir kitabın doğumu elbette birden bire olmuyor. Bir “Molla Kasım” sizin gönül teri döktüğünüz şiirleri şiirden saymıyor, nefsinizi okşamıyor olabilir ama kıssadan hisse çıkarmanıza vesile olabilir. Eğer bir Molla Kasım’a ihtiyaç duyarsanız Arif Ay’ın bunu nefesine yontmadan hakkıyla yapar.

Öncelikle böyle bir yıllığın hazırlanması biraz da tohumdan mutfağa, mutfaktan sofraya doğru uzun bir emek gerektiren bir çalışma. Arif Ay’ın bu titiz çalışmasıyla birlikte bir yaraya neşter vurması biraz da şairlerin iç hesaplaşmalarına bir vesile olur düşüncesindeyim. Bu vesile ile bir yılın dökümü sayabileceğim bir şiir seçkisi okumuş oldum. Selam olsun kalbimize ve ruhumuza dokunan şairlere...

Zemheride Şair

◆ Ahmet Süreyya Durna

Karakışta kar kapıyı tutanda,
Kurtlar ulur, ben kahrımdan ölürüm.
Yalnızlık odama demir atanda,
Mahzun olur, ben kahrımdan ölürüm.

Yamacımda “zıpzıp” oynar cüceler,
Dilaltımda düğümlebilir heceler.
Geçmiyor kasvetli uzun geceler,
Efkâr gelir, ben kahrımdan ölürüm.

Saatle zamanın yarışı bu mu?
Hangi hain sebep böler uykumu?
Yoksa yakan ateş, söndüren su mu?
Öfke solur, ben kahrımdan ölürüm.

Karartır ufkumu esrik yağın kar,
Sanki dışarıda “beyaz ölüm” var.
Keyfiyet sürerse sabaha kadar,
Derde kalır, ben kahrımdan ölürüm.

Hava kurşun gibi ağır bu demde,
Her şey ruhsuz, hantal, sağır bu demde.
İçimdeki esrarengiz âlemde,
Âlem ölür, ben kahrımdan ölürüm.

Çatlamak üzere göğüs kafesim,
Canım boğazımda çıkmaz nefesim.
Çarparak bir derin boşluğa sesim,
Mâkes bulur, ben kahrımdan ölürüm.

Neye Yarar (Yedekli Koşma)

◆ Necibe Taşkın Çetinkaya

Aczini bilip de yaşarsın amma,
Secdeye varmayan baş neye yarar.
Durmadan menzile koşarsın amma,
Hedefi bulmayan taş neye yarar.

Mahlûkata rahman sen.
Dertlilere derman sen.
Sensiz ruhum zulmette,
Kalbimdeki güman sen.

Umur-u dünyaya etmeden meyil,
Kebâir içinde olsan da ayıl.
Erenler ehliyle kalsan da kırk yıl,
İhlasız yaşanan yaş neye yarar.
Rahmetteki umman sen.
Nefisteki feyman sen.
Senden dileriz aman,
Elestteki peyman sen.

Gönlüne umutla yağsa da rahmet,
Boşuna uğraşır çekersin zahmet.
Ummanın içinde bulsan da nimet,
Ateşin olmadan aş neye yarar.
Sığındığım liman sen.
Özümde ki iman sen.
Sensiz huzur bulamam,
Âlemlere ferman sen.